

Ne facem o datorie de onoare în a-i prezenta pe etnicii noștri care s-au înscris în lupta electorală pentru alegerile locale 2008, candidând din partea Asociației Italianilor din România – RO.AS.IT. – pentru consilieri județeni sau locali. Chiar dacă numai unul dintre ei – și anume, doamna Elena Patricia Gemeniuc – a reușit să depășească pragul electoral și să fie pe lista celor aleși, considerăm că toți merită aprecierea și laudele noastre pentru modul în care s-au prezentat în campanie și au luptat pentru a-și reprezenta etnia în structurile statului. Ei au reușit să obțină multe voturi din partea concetățenilor lor, dar nu suficiente pentru a depăși pragul electoral. Au câștigat de fapt multă experiență în lupta electorală, pe care o vor folosi în campaniile viitoare.

Emanuele Leoni

■ Pentru Craiova a candidat Emanuele Leoni – un italian născut la Frankfurt, licențiat al Facultății de Litere și Filosofie a Universității din Trento, naturalizat la Craiova prin căsătorie, unde este translator și scriitor.

■ Pentru Galați a candidat o echipă formată din 5 persoane: Puiu Adrian Stanciu, Traian Dell'Agnolo, Dorin Miuț Cighir, Giovanni Ionuț di Grandi și Rodica Liana Patache, toți etnici italieni stimați și prețuiți de comunitatea locală, dar defavorizați de împrejurări.

■ La Suceava, Daniela Cămpăni și Giuseppe Specchio care, în pofida eforturilor depuse și a simpatiei concetățenilor lor, n-au reușit să depășească pragul electoral. La viitoarele alegeri se vor prezenta mult mai bine pregătiți și vor reuși, sperăm, să devină vocea

Giuseppe Specchio

comunității italiene în cadrul consiliilor locale și județene.

■ La Timișoara au candidat Simona Meschini și Elena Patricia Gemeniuc, licențiată în științe economice, actualmente analist financiar la Romtelecom Timișoara, ancorată pe

Elena Patricia Gemeniuc

deplin în viața culturală a filialei RO.AS.IT. – Timișoara, cea care s-a calificat la aceste alegeri, poate și grație faptului că a candidat în numele unei alianțe electorale realizate la nivelul etniilor din Timișoara.

Salutări și mulțumiri tuturor aceluia care i-au votat!

Per lungo tempo ci ha onorato non solo della sua collaborazione e del suo impegno, ma anche della sua personale presenza presso la nostra sede, sempre pronto a manifestare sincera partecipazione alle nostre iniziative, ad apprezzare a nome dell'Italia le azioni di RO.AS.IT. tese a mantenere vitali le tradizioni e la cultura degli italiani „di” Romania, così' come era instancabile il suo impegno per gli italiani „in” Romania. Ci restera' un piacevole

ricordo di questo rapporto che, ci piace considerare, non era fatto solo di dovere istituzionale, ma anche di dichiarata simpatia e apprezzamento nei nostri confronti, non solo a livello personale, ma anche verso il modesto lavoro svolto dalla nostra Associazione, verso la quale ha sempre voluto prestare tanta solerte attenzione, pur oberato dal suo alto e complesso incarico. Le faccio dunque, Signor Ambasciatore, i miei personali auguri e quelli di

tutta l'Associazione, per il suo nuovo incarico; come si dice: „ad maiora'. Poiche' certamente i miei compiti istituzionali mi porteranno spesso in Italia, sono convinto che ci rivedremo ancora. E perciò', non addio, Signor Ambasciatore, ma semplicemente, con la stessa semplicita' con la quale ci siamo sempre intrattenuti nei nostri colloqui, grazie di tutto, e arrivederci. ■

Onorevole Mircea Grosaru

Așa și-a intitulat Ugo Bellocchi monumentală sa lucrare dedicată devenirii Italiei, văzută ca un traseu viu și vibrant al aventurii identitare către independență a poporului italian. Autorul și-a propus ca instrument de lucru forța simbolică a drapelului tricolor pentru a sugera creșterea etică în alveola principiilor fundamentale ale națiunii italiene, născute din memorabile elanuri, sacrificii și eroism. Ni s-a părut oportun să reamintim, cu prilejul Zilei Republicii Italiene, semnificația tricolorului, așa cum o percepe orice italian și o sintetizează perfect Ugo Bellocchi. Drapelul italian este simbolul Italiei de care este legat fiecare italian încă din fragedă pruncie. Nașterea lui este semnată 7 ianuarie 1797, la Reggio Emilia, când Parlamentul Republicii Cispadane, la propunerea deputatului Giuseppe Comagnoni, a decretat adoptarea drapelului tricolor. Cu ocazia celei de-a 140-a aniversări a unității naționale a Italiei, care a avut loc la San Martino della Bataglia, Președintele de atunci al Republicii, Carlo Azeglio Ciampi, afirma: „Tricolorul nu este un simplu însemn al Statului. Este stindardul cuceririlor unui popor care se recunoaște unit, care-și regăsește identitatea în principiile fraternității, egalității și dreptății. În valorile propriei istorii și ale propriei civilizații”. Prima culoare este verdele, lângă ea vine albul și, apoi, roșul. Verdele strălucitor – superbă afirmare a tinereții, a dulcii primăveri pline de speranțe de neclintit, cu mireme de iarbă proaspătă și flori, viața care crește mândră și fericită. Albul – sumă a tuturor culorilor curcubeului, pagina imaculată a destinului, care va fi umplută de fiecare dintre noi cum vom ști mai bine (sau mai rău), lumina soarelui născător de viață. Roșul – dragostea care poate mișca soarele și toate celelalte stele, pasiunea care poate să învingă munții, sângele hrănitor al vieții. Într-un cuvânt – arborele vieții și culorile vieții! ■

Adaptare după placheta
SCRIPTA MANEANT

I tre colori della vita

**SIAMO
DI NUOVO
INSIEME**

FONDATA ÎN 2007

NR. 7 • SERIE NOUĂ
MAI / IUNIE 2008

ISSN 1843-2085

Revistă editată de Asociația Italianilor din România **RO.AS.IT.** cu sprijinul financiar al Guvernului României, prin Departamentul pentru relații interetnice

Președinte fondator
Mircea Grosaru

Seniori editori
Cristian Topescu
Nicolae Luca

Colectiv redacțional

Director
Gabriela Tarabega

Redactori
Emanuele Leoni
Elena Bădescu
Dan Comarnescu

Design & pre-press
Square Media SRL

Asociația Italianilor din România RO.AS.IT.
asociație cu statut de utilitate publică

Str. Lipscani nr. 19, etaj 1
030031 București
Tel./Fax: 021 313 3064
ufficio@roasit.ro

www.roasit.ro

Copertă: Tabula Peutingeriana (H. B.) / (Cabinetele de hârtii al B.A.R.) / Motto: Divo, Amores, 2-5, V 9 / Eirene, zeita romană a păcii (sfârșitul sec. I î.Hr. – începutul sec. I d.Hr.)

- 06 **2008 – L'anno Pavese. Un paese ci vuole**
de Mara Chirițescu
- 08 **Alexandru Boscaiu – omagiu la împlinirea vârstei de 80 de ani**
de Margareta Meschini și Simona Mixici
- 09 **Un contraamiral italian decorat de Liga Navală Română**
de comandor (r) Neculai Pădurariu
- 10 **Ziua națională a Republicii Italiene**
Emanuele Leoni & Monica Wojcicki
- 13 **Miss Italia nel Mondo – Europa de Est**
de Ioana Grosaru

EVENTI / EVENIMENTE

CULTURA / CULTURĂ

- 13 **Pagina di poesia: Bruno Labate. Tormento**
- 14 **Anul European al dialogului intercultural**
grupaj realizat de Dan Comarnescu
- 16 **Liceo Dante Alighieri di Bucarest a Torino**
di Georgeta Liliana Carabela
- 18 **Zilele Dante**
de Marioara Popescu

- 20 **Interviu cu Dr. Giuseppe Campelli**
de Gabriela Tarabega
- 23 **În vizită la Asociația Flacăra a românilor din Italia**
de Mircea Grosaru
- 24 **Coppa interetnica Bucovina a Suceava**
di Emanuele Leoni
- 26 **La condizione dell'emigrante italiano (V)**
di Nicolae Luca
- 28 **Fișier / Schedario**
di Nicola Di Angelo
- 29 **Legea privind votul uninominal și consecințele sale (II)**
de Mircea Grosaru
- 30 **Rubrica cititorului**
- 31 **Știri / Notizie**

SOCIETATE / SOCIAL

GIURIDICA / JURIDIC

Un paese ci vuole

Un bel titolo di articolo suggeritomi dalla direttrice della rivista, Gabriela Tarabega. Io avrei voluto intitolarlo „Il mestiere di scrivere – Il mestiere di leggere” per sommare tutti i momenti pavesiani festeggiati nei mesi di marzo, aprile e maggio a Roma, Santo Stefano Belbo, Torino, Novara e Firenze.

Perché „Un paese ci vuole”? Perché tutto nella vita e nell'opera di Pavese parte da qui, da questo segreto, tormentato e fecondo rapporto di Pavese con la sua terra, perché coglie l'essenza dell'opera e dell'uomo Pavese. Non a caso le ritroviamo nell'ultimo suo libro „La luna e i falò” pubblicato nell'aprile del 1950 dalla Einaudi e considerato dalla critica il più bel romanzo. La storia inizia con il ritorno del protagonista, Anguilla, l'alter ego di Pavese, all'indomani della liberazione nelle Langhe, dopo tanti anni trascorsi in America e, (come Pavese) in compagnia dell'amico Nuto (al secolo Pinolo Scaglione) ripercorre i luoghi dell'infanzia e dell'adolescenza in un viaggio nel tempo alla ricerca di antiche e sofferte radici. Il romanzo recupera molti dei temi delle poesie, dei racconti, di altri romanzi, de „I dialoghi con Leucò” e del Diario... Non vogliamo aggiungere altro poiché il romanzo è stato tradotto anche in romeno (Cesare Pavese, Luna și focurile, Editura pentru literatură, Colecția Biblioteca pentru toți, București, 1966, trad. Florin Chirișescu).

Ma che cos'è questo paese?: „Così questo paese, dove non sono nato, ho creduto per molto tempo che fosse tutto il mondo. Adesso che il mondo l'ho visto davvero e so che è fatto di tanti piccoli paesi, non so se da ragazzo mi sbagliavo poi di molto. Uno gira per mare e per terra, come i giovanotti dei miei tempi andavano sulle feste dei paesi intorno, e ballavano, bevevano, si picchiavano, portavano a casa la bandiera e i pugni rotti. Si fa l'uva e la si vende a Canelli; si raccolgono i tartufi e si portano in Alba. C'è Nuto, il mio amico del Salto, che provvede di bigonce e di torchi tutta la vale fino a Camo. Che cosa vuol dire? Un paese ci vuole, non fosse che per il gusto di andarsene via. Un paese vuol dire non essere soli, sapere che nella gente, nelle piante, nella terra c'è qualcosa di tuo, che anche quando non ci sei resta ad aspettarti. (Cesare Pavese, La luna e i falò, Einaudi, Torino, 2005, p.12).

Come dicevo prima tutti i temi rinchiusi in questo libro, e non solo, sono stati studiati, ripensati e variamente interpretati dagli studiosi italiani e stranieri nel quadro delle varie manifestazioni organizzate a Roma presso la sede de La Casa delle

letterature in Piazza dell'Orologio, la quale insieme alla Fondazione Cesare Pavese di Santo Stefano Belbo ha dato il via ufficialmente alle celebrazioni dell'anniversario, e tutto sotto la felice insegna „Il mestiere di scrivere”. Oltre la mostra internazionale di mail-art „Cesare Pavese: le colline e il sole” che ha riunito opere di diversa natura e diverso formato, nate dall'interpretazione dell'opera pavesiana, si è tenuta, il 19 marzo 2008, una tavola rotonda il cui tema „Leggere e studiare Pavese oggi” a cura di Fabio Pierangeli e Maria Ida Gaeta e presieduta dal critico Giulio Ferroni ha riunito un pubblico molto giovane, la maggior parte studenti romani delle Università „La Sapienza” e „Tor Vergata” ai professori di varie università italiane, che insieme hanno riconfermato che, a cento anni dalla nascita, Pavese non è affatto „un autore da buttare in uno scaffale”.

Il professore Gianni Venturi dell'Universtà di Firenze, l'anima del convegno, ha messo in risalto l'esempio dell'eticità della scrittura pavesiana, condivisa anche dal professore Anco Marzio Mutterler dell'Università di Venezia, il quale, però, dopo una rituale lettura, in piedi, della poesia „Legna verde” del volume „Lavorare stanca”, ha rilevato il ruolo della parola quale elemento fondante di realtà poetica e l'accezione pavesiana della politica quale rito di sacrificio. La nuova generazione di professori ha lanciato varie proposte di lettura: Daniela de Liso dell'Università di Tor Vergata ha sostenuto che la definizione della donna pavesiana viene data tramite una negazione ricorrendo spesso anche a fatti biografici per poter motivarla, mentre Roberto Gigliucci de „La Sapienza” ha passato in rassegna le novità editoriali relative al tema del mito, sottolineandone l'unicità de „I dialoghi con Leucò” che fanno meglio capire come l'incontro tra l'uomo e la divinità non è mai stata una cosa indolore. Cristina Lardo ha messo invece il dito sull'eredità pavesiana, di come la modernità usa l'antico. L'ultimo colpevole, così si è autointitolato, il professor Arnaldo Colassanti, ha confessato di aver letto tutto Pavese in adolescenza e che la „Feria d'agosto” gli ha svelato un'importante grammatica sentimentale, chiudendo con la sentenza che Pavese è ormai un canone della letteratura italiana, conclusione condivisa da tutti i partecipanti alla tavola rotonda. La sera dello stesso giorno ci fatto vivere forti emozioni con la proiezione del cortometraggio „Cesare Pavese. Gli amici” – una produzione della Fondazione Pavese, diretto da Andrea Icardi, giovane e promettente regista, romanziere, autore di altri significativi cortometraggi quali: „Cesare e

Pinolo”, „Il viaggio”, „Le colline di Pavese” ecc. – che raccoglie le testimonianze di un gruppo di amici, note personalità nel mondo della letteratura, del cinema, della politica e di cui farei i nomi di Fernanda Pivano, Tullio Pinelli, Carlo Lizzani, Mario Motta, Achille Occhetto ed altri. Il ritratto che ne risulta è di un Pavese talvolta tenero, timido e bisognoso d'affetto, talvolta scontroso e solitario, spesso quale tipico grande lavoratore piemontese.

Fra pochi giorni, io e la professoressa Marina Socol della Scuola Italiana „Aldo Moro”, eravamo già nella sede della Fondazione Pavese dove, generosamente affiancate da Franco Vaccaneo, abbiamo dedicato molte ore di lavoro al progetto Pavese, iniziato lo scorso anno, in agosto, con una esuberante e amichevole partecipazione delle signore Ioana Grosaru, vicepresidente della RO.AS.IT. e Gabriela Tarabega, direttrice della rivista SIAMO DI NUOVO INSIEME.

Sfogliando e leggendo le numerose riviste, atti di convegno, studi innumerevoli, monografie, libri dedicati a Pavese, vivendo praticamente nella foresteria del Centro studi giorno e notte chiedendo e dando consigli a Marina Socol ci siamo sprofondati nello storico di quel posto sacro vivendo fuori tempo e così siamo venute a sapere della visita immaginaria di Pavese nei suoi luoghi: „Casualmente mi sono imbattuto nel Centro studi Pavese che mi è stato dedicato e che, dopo l'alluvione del 1994, è in ricostruzione proprio qui, nel cuore della vecchia Santo Stefano, nella chiesa dei Santi Giacomo e Cristoforo dove fui battezzato. Anche se non ho mai amato i monumenti e le istituzioni ufficiali e tantomeno le celebrazioni post-mortem, mi ha fatto piacere vedere, tra tante distruzioni, la ricostruzione di un angolo del vecchio paese dove ho ambientato tanti racconti”. (Franco Vaccaneo, Il cardellino del Centro studi Pavese e altre storie, Edizione Omega, Torino, p.39).

Ricche di tanti veri incontri con Giuseppe Artuffo, sindaco di Santo Stefano Belbo, e sensibile poeta, autore insieme a Bruno Penna di una bella raccolta di poesie: „Dentro l'anima delle colline”, con il professor Luigi Gatti, direttore della rivista „Le colline di Pavese”, che può essere trovato – percorrendo la via Cesare Pavese dal Centro e passando vicino al cimitero dove adesso si trova la tomba di Pavese - in mezzo ai libri, alle traduzioni e alle manifestazioni organizzate nella Casa Natale Pavese, oggi museo, con la professoressa di matematica dell'Università di Torino, Anna Ostanello, sensibile insegnante anche di calligrafia che sta preparando una mostra ispirata ai testi pavesiani.

E per concludere parlerò del film, di una storia di un'amicizia nata sull'emozione di uno spettacolo teatrale, delle idee di Bruno Gambarotta, Franco Vaccaneo e Vanni Vallino ed i loro collaboratori le quali messe insieme hanno portato ad „Un paese ci vuole” il titolo del film che racconta di una troupe cinematografica che raggiunge Santo Stefano Belbo per girare la vita di Pavese e all'interno delle scene si ritrova lo stesso scrittore che spiega la sua vita e quella dei suoi scritti. Bruno Gambarotta scriveva nella sua „Lettera a Cesare Pavese”: „Abbiamo pensato di mettere in scena e fare agire un piccolo

gruppo di persone che discutono mentre girano un film su di te, in modo da avere una pluralità di voci e di punti di vista. Ambientando la storia ai giorni nostri abbiamo voluto sottolineare la grande differenza fra la Langa di oggi, baciata da un meritato benessere (grazie anche alla tua fama e a quella di Beppe Fenoglio), e quella che tu hai conosciuto, teatro di una dura lotta per la sopravvivenza.

Io sono particolarmente affezionato al personaggio Enrica, la ventenne che all'inizio non sa niente di te e si comporta come una delle donne che non ti hanno riamato. Enrica è la voce dell'innocenza, fa le domande che gli altri non osano fare, ma è quella che, venendo a contatto con la tua figura, ne resta contagiata. La scopriremo nell'ultima inquadratura mentre è così presa dalla lettura de „La luna e i falò” che non sente il richiamo degli altri che, a riprese terminate, ai apprestano a ritornare a casa.

Chiudo qui questa lettera già troppo lunga. Grazie per essermi stato ad ascoltare e lunga vita a te, Cesare Pavese, a te che hai voluto viverne una così breve.”

„Un paese ci vuole” ha avuto la prima a Roma ma è stato presentato anche a Novara, a Teatro Coccia, il 10 maggio e a Bucarest in anteprima presso la „Scuola Italiana „Aldo Moro”. Certamente il pubblico romeno avrà l'onore e la gioia di vederlo in autunno quando a Bucarest si svolgeranno le giornate pavesiane.

Siamo tornate a casa con l'unico pensiero di portare avanti il progetto Pavese e seguire attentamente le manifestazioni a lui dedicate. ■

Mara Chirișescu

Omagiu la împlinirea vârstei de 80 de ani

Alexandru Boscaiu

Un om - da, un om, care și-a dedicat viața familiei, artei, frumosului, creației plastice, muzicale și nu în ultimul rând educației generațiilor de copii din orașul

Familia sa este o pildă a muncii, creației și educației: soția Mariana (contabilă), fiicele Mihaela (profesoară de geografie-franceză), Gabriela (inginer-economist) și nepoții: Alexandru (student la informatică anul IV), Andrei (student la teatru anul II), și Adrian (student la medicină anul I).

Arta l-a pasionat de-a lungul întregii sale vieți. Dacă privim în oglinda timpului îl găsim rând pe rând: profesor-instructor de muzică ușoară la Palatul Copiilor din Oțelu Roșu; participant la concursuri locale, județene, naționale cu copiii pe care i-a învățat să cânte la orgă, la chitară, le-a dat lecții de canto sau de pictură; instructor al formațiilor „Speranța”, „Ritmîc”, „Amicizia” și „Ghiocelul” ale Casei de Cultură și ale etniei italiene din oraș, al cărei simpatizant a fost și este; membru fondator al „Cenaclului Paleta” 1976 și „Pro-Arte” 1990, alături de profesoara Margareta Meschini; participant la 40 de expoziții colective, 10 expoziții personale, 15 saloane de artă, în diverse localități: Oțelu Roșu, Reșița, Caransebeș, Moldova Nouă, Cluj, București, Iași, Sighișoara, Băile Herculane, Lugoj și Timișoara; participant activ la seratele culturale „Dante Alighieri” de la Timișoara, „Per la nostra bella Italia” de la Oțelu Roșu, la „Seratele româno-italiene”, la „Seara Căpcăunilor”, la Carnavalul steluțelor de nea, la

Sărbătoarea Narciselor și „Il colore la mia vita” de la Sighișoara. A fost prezent în paginile publicațiilor Timpul și Împreună, mitenandere, egyutesen (Reșița), Columna (Iași), Di nuovo insieme (București), Info Bistra (Oțelu Roșu) și în informații TV-Radio la: TV Banat-Reșița, Eurosat- Caransebeș, TVR București, emisiunea Conviețuiri, Radio-Reșița, Radio-Pro-Etnica Sighișoara și Favorit-Caransebeș.

La manifestările dedicate aniversării a 30 de ani de la înființarea cenaclului „Pro Arte” și a 15 ani de existență a asociației „Amicizia Banat”, organizate de cenaclul nostru, cu sprijinul Asociației Italianilor din România - RO.AS.IT., domnul Alexandru Boscaiu a primit Diploma de Excelență a cenaclului „Pro Arte”. ■

LA MULȚI ANI, DOMNULE BOSCAIU! CU SĂNĂTATE ȘI BUCURII.

Prof. Margareta Meschini,
președinta cenaclului
„Pro Arte” și a RO.AS.IT.
„Amicizia”
Instr. prof. Simona Carla Mixici

Doar o viață trăită
pentru alții este o viață
care merită trăită

Albert Einstein

său, în spiritul frumosului și al dragostei pentru artă.

Da, acest om este octogenarul ALEXANDRU BOSCAIU din Oțelu Roșu (frate geamăn cu Tiberiu Boscaiu, profesor de limba română, pensionar, stabilit la Los Angeles). Născut în 15 mai 1928 la Timișoara, din părinți: mama – Elena (învățătoare) și tatăl – Sever (profesor), a urmat cursurile de aplicație de pe lângă Școala Normală din Caransebeș, apoi Liceul „Traian Doda” pe care l-a absolvit în 1948. A urmat studii de artă la Cluj și la București, apoi Școala Populară de Artă de la Reșița, clasa ceramică-pictură. Ocupația lui de bază era de electrician mecanică-fină și în urma absolvirii Postlicealei de mecanică-fină a lucrat la Uzina Oțelu Roșu.

Un contraamiral italian decorat de Liga Navală Română

Este vorba despre Dr. Enzo Tanga, contraamiral (r) în Marina Militară Italiană, născut la Taranto la 27 februarie 1940. Enzo Tanga este licențiant în istorie, și-a luat doctoratul în drept la Universitatea Federico II din Napoli și în merceologie la Universitatea La Sapienza din Roma. A făcut serviciu pe submarine și pe nave de suprafață (inclusiv pe „Amerigo Vespucci”), precum și în diferite state majore și unități de litoral ale marinei. A fost director adjunct al Oficiului de Istorie a Marinei Militare, instituție cu care a continuat să colaboreze și după ieșirea sa la pensie, în 1997. A publicat mai multe cărți și numeroase articole de specialitate în țară și în străinătate (inclusiv în România), fiind și director al unor reviste. Este membru fondator și secretar general al Asociației Pittori di Marina, calitate în care a avut o contribuție hotărâtoare la popularizarea picturii marine românești, ca și a marinei române în general, despre care a scris mai multe articole în presa italiană. Își face o datorie de onoare din a întări relațiile dintre populația civilă și marină atât în țara natală, cât și în alte țări. În acest sens, a colaborat cu Oficiul de Istorie a Marinei și a editat trei volume din albumul „Pittori di Marina”.

Activitatea sa profesională a fost recompensată cu mai multe distincții și decorații, inclusiv titlurile de Cavaler (1992) și Comandor (2004) al Ordinului de Merit, conferite de președintele Republicii Italiene.

Pentru contribuția sa la întărirea relațiilor de prietenie și colaborare între Marina Română și Marina Italiană și dintre ligile navale ale celor două țări, Liga Navală Română i-a conferit în anul 2008 **Diploma Jubiliară și Medalia Jubiliară „Liga Navală Română, 80 de ani”**.

Dr. Enzo Tanga este un spirit veșnic tânăr, interesat de tot ceea ce se întâmplă în jurul său, un admirator al României și un patriot italian de marcă.

Reproducem aici urmează articolul dedicat Monumentului eroului necunoscut.

Comandor (r) Neculai Pădurariu

Cinstirea memoriei eroilor italieni își are originea în Roma antică și este materializată, între altele, în monumente grandioase, de o mare frumusețe și valoare istorică și culturală. Printre cele mai vechi se numără Tropaeum Traiani (monumentul triumfal de la Adamclisi), ridicat în Dobrogea de azi în anii 106 - 109 d. Hr., în amintirea bătăliei din anul 102 și Columna lui Traian, inaugurată în anul 113, după terminarea războiului daco-roman.

În amintirea celor căzuți în toate timpurile și pe toate fronturile pentru unitatea și independența Italiei, între 1895 și 1921 s-a înălțat în centrul Romei, de către Giuseppe Sacconi, un impunător edificiu comemorativ cunoscut sub numele de **Altare della Patria** (Altarul Patriei) sau **Vittoriano** (Monumentul Victoriei). Amplasat lângă **Forul Traian**, Altare della Patria include (la inițiativa generalului Guido Douhet) și cripta cu osemintele eroilor necunoscuți, ceea ce i-a atras și numele de **Monumento al Milite Ignoto** (Monumentul soldatului necunoscut). Precedată de o lungă procedură de alegere și cinstire a osemintelor reprezentative pentru „soldatul necunoscut”, ceremonia finală de inaugurare a avut loc la data de 4 noiembrie 1921. Exemplul italian de comemorare a militarului rămas neidentificat care „cade în luptă fără să speră altă răsplată decât victoria și măreția patriei sale” a fost curând urmat de Franța, Anglia, Belgia și, apoi, de alte țări, inclusiv de România, în care s-au amenajat morminte ale eroului necunoscut.

De inspirație neoclasică, dar cu multe elemente antice, Altare della Patria este o alegorie în marmură albă reprezentând patria. Monumentala construcție este străjuită într-un gest, mai mult decât semnificativ, de statuia equestă a lui Vittorio Emmanuele al II-lea, primul rege al Italiei unificate (1861-1878). ■

Contraamiral Enzo Tanga

Altare della Patria

Le comunita' degli italiani di Romania hanno festeggiato

La festa della Repubblica Italiana

Comunità italiana di Izvorul Rece, Craiova

31 maggio 2008. Davanti al piazzale della Chiesa cattolica di Izvorul Rece si è svolto il concerto del coro ed orchestra del Teatro Lirico Elena Teodorini di Craiova, diretto da Florian George Zamfir, solisti Daniela Iliuță e Ion Sandu Filip, maestro del coro Pavel Șopov.

All'ombra del campanile le voci dei coristi e gli strumenti dei maestri aspettavano di dar vita alla musica, mentre le bandiere di Italia, Romania e Vaticano stavano abbracciate senza vento.

Quando la musica e le parole si innalzarono festose nell'aria, nel vedere quelle persone che poco prima bisbigliavano in rumeno ed adesso cantavano a gran voce arie di Giuseppe Verdi, come per un istante tra le pieghe dello spazio e del tempo, per un attimo

Mircea Grosaru (stânga) și Mircea Ferruglio (dreapta)

ho sentito la sensazione ed il brivido che l'Italia fosse ovunque intorno a noi.

Organizzatore dell'evento musicale, per ricordare il 2 giugno festa della Repubblica Italiana, è stato il Presidente della comunità italiana di Oltenia, Mircea Ferruglio, tra le diverse personalità politiche della città erano presenti Gheorghe Nedelescu – vicesindaco di Craiova ed il suo consigliere Padre Țurcanu Petru – rappresentante della parrocchia Romano-Cattolica „Tutti i Santi” di Craiova, il signor Crum

Mitricof – rappresentante delle Comunità Bulgare, la signora Monica Wojcicki per la Comunità Polacca, la signora Adelheit Danet – presidentessa del Forum Democratico Tedesco di Craiova, era presente anche una delegazione della RO.AS.IT. con il Dep. Mircea Grosaru e con un gruppo di imprenditori italiani della zona di Craiova.

Dopo la musica tutta la comunità ha mangiato „mici” e ha bevuto vino, come da tradizione, ogni volta che si organizzano eventi di questo tipo.

Un ringraziamento particolare è indirizzato a Padre Ionel Ratan, pastore di questa comunità che con devozione e sforzo tiene unita l'identità italiana attraverso la preghiera e l'opera cristiana.

Comunitatea italiană de la Izvorul Rece, Craiova

31 mai 2008. În piațeta din fața Bisericii Romano-Catolice de la Izvorul Rece a avut loc concertul corului și orchestrei Teatrului Liric Elena Teodorini din Craiova, sub conducerea dirijorului Florian George Zamfir, soliști Daniela Iliuță și Ion Sandu Filip, iar maestru de cor – Pavel Șopov.

La umbra turnului bisericii, vocile coriștilor și instrumentele maeștrilor așteptau să dea glas muzicii, în timp ce drapelurile Italiei, României și Vaticanului stăteau îmbrățișate, fără vânt.

Când muzica și cuvintele se înălțau sărbătorește în aer, la vederea asistenței care cu puțin timp în urmă sușotea în română, iar acum cânta cu voce tare, în italiană, o arie de Giuseppe Verdi, pentru o clipă, dincolo de limitele de timp și spațiu, am avut senzația și sentimentul că Italia era pretutindeni în jurul nostru.

Organizatorul evenimentului muzical pentru sărbătorirea zilei de 2 Iunie, Ziua Republicii Italiene, a fost președintele Comunității italienilor din Oltenia, dl. Mircea Ferruglio, iar printre personalitățile politice ale orașului se numărau Gheorghe Nedelescu – viceprimarul Craiovei și consilierii acestuia, Părintele Țurcanu Petru - reprezentant al Parohiei Romano-Catolice „Toți Sfinții” din Craiova, dl. Crum Mitricof – reprezentant al Comunității bulgare, d-na Monica Wojcicki din partea Comunității polone, d-na

Adelheit Danet – președinta Forumului Democrat German din Craiova. Era, de asemenea, prezentă o delegație a RO.AS.IT.-ului cu dl. deputat Mircea Grosaru, reprezentantul Comunității italienilor în Camera Deputaților, precum și un grup de întreprinzători italieni din zona Craiovei.

După concert, întreaga comunitate a mâncat mici și a băut vin, conform tradiției respectate de fiecare dată când se organizează evenimente de acest tip.

Adresăm mulțumiri deosebite Părintelui Decan Ionel Ratan, parohul acestei comunități care, cu devoțiune și eforturi remarcabile, ține unită etnia italiană de pe aceste meleaguri, prin rugăciune și lucrare creștină.

Emanuele Leoni

Oficialitățile prezente la eveniment salută drapelul Italiei

Appunto

Nel quartiere „Sorgente Fredda” di Craiova, di fronte alla Chiesa Romano-Cattolica, due Nazioni sorelle, Italia e Romania, attraverso i loro rappresentanti si sono stretti la mano ed in armonia hanno festeggiato e cantato l'inno nazionale per la festa della Repubblica Italiana.

Già dal mattino il via vai intorno alla chiesa preannunciava una giornata speciale. Infatti pian piano si sono radunati i rappresentanti della Comunità Italiana di Oltenia ed insieme alla comunità del quartiere „Sorgente Fredda” sono incominciati i festeggiamenti.

Perché questo avvenimento a Izvorul Rece di Craiova? Perché proprio qui si costruisce una chiesa Romano-Cattolica? Perché il prete Ratan Ionel mette così tanta passione? Perché proprio qui si è voluta festeggiare con tanto entusiasmo la festa della Repubblica Italiana?

La storia è lunga, basti pensare che inizia nell'anno 1864, quando il „boier” Opran ha fatto venire dall'Italia alcune famiglie per coltivare la terra. Successivamente i maestri italiani sono venuti per costruire i palazzi che ancor oggi identificano la città di Craiova, il Municipio, la Prefettura ed altri. Da allora fino ai nostri giorni le famiglie come Del Negro, Sgubin, Amzoloni, Austro sono rimaste ed hanno formato in questa zona la più grande comunità di italiani della Romania, ed hanno continuato a conservare e a trasmettere le tradizioni e la cultura dell'Italia.

Accente

Așadar, în cartierul Izvorul Rece din Craiova, în fața Bisericii Romano-Catolice, două țări surori, Italia și România, prin reprezentanții lor, și-au dat mâna, au cântat cele două imnuri și au sărbătorit în armonie și bună dispoziție Ziua Republicii Italiene.

Încă de dimineață, forfota din jurul Bisericii Italiene anunța o zi specială. Într-adevăr, încet, încet au venit reprezentanții Comunității Italiene din Oltenia și sărbătorirea a început, oferind locuitorilor cartierului o după-amiază de neuitat.

De ce această manifestare în cartierul Izvorul Rece din Craiova? De ce, tocmai aici, se construiește o Biserică Romano-Catolică? De ce preotul Ratan Ionel depune atâta efort? De ce să fie sărbătorită, cu atâta fast, Ziua Republicii Italiene?

Povestea este lungă și începe în anul 1864, când boierul Opran a adus câteva familii de italieni pentru a-i lucra pământul. Ulterior, meseriași italieni au venit și au construit edificii de marcă ale orașului Craiova: Primăria, Prefectura etc. De atunci, familii ca Del Negro, Sgubin, Amzoloni, Austro au rămas în această parte a lumii și au format cea mai mare comunitate de italieni, care continuă și azi să păstreze și să transmită tradițiile și cultura Italiei. ■

Monica Wojcicki
Directoarea Școlii Catolice din Craiova

O expoziție de desene într-o grădiniță de copii dintr-un cartier craiovean

Bell'Italia

Un'esposizione di disegni nell'asilo di un quartiere della città di Craiova

2 Giugno 2008. In questo giorno nel quartiere Brazda lui Novac di Craiova si respirava l'aria di canzoni italiane, una vecchia cassetta cantava le sigle di cartoni animati e film degli anni ottanta, mentre un gruppo chiassoso di bambini rideva e giocava aspettando il momento di mostrare i disegni e di ricevere i complimenti della maestra. Il 2 Giugno per ricordare la festa della Repubblica Italiana è stata organizzata all'interno dell'asilo 32 della città di Craiova, in uno dei quartieri popolari della città, un'esposizione di disegni dei bambini delle classi superiori con il tema Bell'Italia, dove i giovani artisti hanno potuto colorare, disegnare e ritagliare figure che ricordano, attraverso le immagini, il nostro bel Paese. Il merito di tale evento deve essere attribuito alla direttrice

Stela Pătru e alla maestra Mariana Bălașa, che hanno saputo organizzare e sensibilizzare le altre maestre per dare la possibilità al maggior numero di bambini di partecipare. Ma i veri protagonisti della giornata sono e devono essere proprio loro, i bambini, che vedono nei loro disegni un'Italia bella e ricca di cultura e storia, la stessa storia che lega i Romani e i Daci da quasi duemila anni.

Questa è stata una prima occasione per far crescere la cultura italiana e sensibilizzare le coscienze sulla storia comune della Romania e dell'Italia, attraverso un messaggio chiaro e divertente come quello del disegno. Ci auguriamo che altre iniziative

come questa possono ripetersi ad un numero sempre maggiore di bambini, che aspettano come fiorillini la chiara rugiada del mattino, per crescere con radici robuste e sane, attingendo alla storia ed alla cultura dei nostri Paesi.

2 Iunie 2008. În această zi, în cartierul Brazda lui Novac din Craiova se respira aerul sărbătoresc al canțonetelor italiene. O casetă veche afișa subtitrările unui film de desene animate din anii '80, în timp ce un grup de copii jucăuși râdeau și se distrau așteptând momentul în care urmau să-și arate desenele și să primească laudele educatoarei.

2 Iunie s-a sărbătorit pentru a omagia Ziua Republicii Italiene și a avut loc la Grădinița nr. 32 din orașul Craiova, într-unul din cartierele populare ale orașului. O expoziție de desene ale copiilor din grupa mare, cu tema Bell'Italia, le-a permis tinerilor artiști să coloreze, să deseneze sau să decupeze imagini care aminteau frumoasa Italie.

Meritul realizării acestui eveniment este al directoarei grădiniței, Stela Pătru, și al educatoarei Mariana Bălașa, care au știut să organizeze și, în același timp, să le sensibilizeze și pe celelalte educatoare pentru a da cât mai multor copii posibilitatea să se exprime.

Dar adevărații protagoniști ai acestei manifestări au fost chiar ei, copiii, care au imaginat în desenele lor o Italie frumoasă, bogată prin cultura și istoria ei, aceeași istorie care îi leagă pe Daci de Romani de aproape 2000 de ani.

Aceasta a fost o primă ocazie pentru a determina creșterea interesului pentru cultura italiană, pentru a stârni interesul pentru cunoașterea istoriei comune a României și Italiei prin intermediul unui mesaj clar și distractiv, cum este cel al desenului. Ne dorim ca inițiative asemănătoare să multiplice această acțiune pentru un număr cât mai mare de copii, care așteaptă ca niște floricele de abia îmbobocite roua clară a dimineții, pentru a crește cu rădăcini robuste și sănătoase, apropiindu-și istoria și cultura țărilor noastre. ■

Emanuele Leoni

Miss Italia nel mondo – Europa de Est

Aflat la cea de-a V-a ediție în țara noastră și a IV-a de organizare la Timișoara, spectacolul-concurs pentru desemnarea câștigătoarei titlului de „Miss Italia nel mondo – Europa de Est”, din acest an, a fost o reușită. Organizatorii s-au străduit să convingă că cel mai nimerit loc pentru astfel de evenimente rămâne tot Timișoara.

La concurs au participat douăzeci de frumoase domnișoare de origine italiană din România și din Republica Moldova. Cu sala plină de spectatori avizați, concurențele au avut de trecut cinci probe: defilarea în ținută casual, în costume de baie, în ținută de seară, în blănuri naturale și, în final, defilarea în ținută pentru cocktail. Toate ținutele au fost creații ale Casei de modă Sasch.

Între probe, spectacolul a fost completat de excelențele prestații ale tenorului Marco Borella – Italia, care a interpretat arii din operele lui Verdi și câteva cunoscute „canzonette” italiene, acompaniat fiind la pian de Flora Toth.

A fost o încântare să-i vedem pe balerini Manuela Ardelean și Claudiu Dan de la Opera Română din Timișoara, într-un număr de balet clasic. În pauza în care juriul delibera, mărind suspansul până la anunțarea câștigătoarei titlului de MISS, solista Miki a susținut un mic recital.

În final, după alegerea celor mai frumoase zece fete, juriul a trebuit să decidă și să acorde titlul unei singure concurente, decizie dificil de luat, pentru că tinerele erau una mai frumoasă decât cealaltă. Cea care a fost încoronată, în anul de grație 2008, primind și titlul de „Miss Italia nel mondo – Europa de Est”, provine din Curtea de Argeș, este studentă la Științe Politice la București și se numește... Miruna Minculescu.

La reușita acestei ultime ediții și-au dat concursul mai mulți sponsori locali și investitori italieni.

Concursul a fost transmis de postul local TVR Timișoara și postul italian de televiziune Rai Uno. Parteneri media au fost PRO FM, 24 - FUN, Timiș Expres și jurnalul local Bănățeanul.

Notabil este faptul că în ultimii doi ani RO.AS.IT. s-a implicat mai susținut în promovarea acestei competiții, care devine din ce în ce mai prestigioasă. ■

Ioana Grosaru

TORMENTO

Caldo vento, che inebri la terra, mentre scende la notte.

Al di là delle colline immagino il mondo.

Dolce sera sovrastata dal firmamento,

fuochi fatui nella notte, che vegliano il mio dolore.

Un dolore semplice che trasuda mentre chiudo gli occhi.

Richiamo al cuore, gli attimi di quella felicità lontana.

Felicità che è fuggita con te, sulla strada assolata senza ombre.

Sono rimasto solo con la solitudine e così mi perdo nel tormento.

Bruno Labate

2008 - Anul European al Dialogului Intercultural

Ați spus „dialog intercultural”? Da, nu poate fi ignorat: 2008 este Anul European al Dialogului Intercultural. Mai este încă necesar, credem, să medităm asupra a ceea ce cuprind aceste cuvinte și să le adăugăm substanță, concretețe. Acesta este spiritul în care Asociația Italianilor din România – RO.AS.IT. – înțelege să participe la dialog prin dezbateri, festivaluri, cluburi, improvizații, expoziții de fotografie și de pictură, concerte, taifasuri la club, supeuri etc.

Taifas, muzică și de-ale gurii, la Clubul Țăranului

Asociația Italianilor din România – RO.AS.IT. – a fost partener al Muzeului Țăranului Român la organizarea evenimentului *La taifas cu...* unde au fost invitați, alături de italieni, germanii, turcii și maghiarii, care au venit cu filme, povești de viață, muzică, dans și mâncăruri tradiționale.

Seara culturală italiană a fost deschisă cu un cuvânt de bun venit rostit de dl. profesor dr. *Vintilă Mihăilescu*, directorul general al Muzeului Țăranului Român. Apoi a început *taifasul cu...* un lung și documentat discurs al d-lui profesor Nicolae Luca privind istoria și devenirea comunității italiene din România, cu accent pe comunitatea din București. Ca o ilustrare vie a istoriei zbuciumate a emigrației italiene, dl. Mario Nardin, doctor în științe fizice („O viață închinată științei și cercetării”), a povestit istoria familiei sale, emoționat și emoționând asistența, atunci când și-a evocat părinții și condiția lor de emigranți, care au reușit să se impună prin muncă și devotament în patria lor adoptivă.

În ritmurile antrenante ale cântecelor tradiționale italiene interpretate de *Alex Tomaselli și band-ul său*, publicul s-a înveselit și i-a acompaniat pe muzicieni cântând și ținând ritmul așa cum numai italienii știu să o facă. Muzica și antrenul au continuat și după aceea, când o echipă de dansatori a Liceului Dante Alighieri din București a intrat în scenă în ritm alert de tarantelă.

Seara italiană a fost completată de expoziția de fotografie (portrete ale imigranților italieni de la începutul secolului XX) și de cea de pictură, în cadrul căreia s-au prezentat lucrări de importanți artiști

plastici ai comunității italiene din București, precum Angela Tomaselli, Mihaela Mateescu, Dante Grecchi.

Muzica de jazz alternativ interpretată de grupul *Radicante* din Bari – Italia – a fost omagiul oferit comunității italienilor din Capitală de către Institutul Italian de Cultură din București.

O adevărată seară italiană nu se poate imagina fără mâncăruri tradiționale, așa că: brânzeturi italiene, parmigiano Reggiano, prosciutto di Parma, tiramisu, înghețată și o selecție de vinuri din Toscana și-au făcut drum spre deliciul publicului spectator. (Gabriela Tarabega)

Cum te privesc

Reprezintă partea a doua a proiectului *La taifas cu ceilalți. Povestea vecinilor*. O poveste decupată, în fragmente, a orașului în care trăim, București. Proiectul imaginat de Muzeul Țăranului Român, la care a fost prezentă și RO.AS.IT., și-a propus să repună în drepturi diversitatea culturală a Bucureștiului de ieri și de azi. Negustori, intelectuali, constructori, arhitecte, întreprinzători mici și mijlocii, zarzavagii, meșteșugari, florărese, muzicieni, pictorițe, fie ei turci, grecoaiice, aromâni, italice, rromi, francezi, maghiari sau bulgăroaiice, evrei, germani sau armenice au dat formă, consistență, culoare și conținut orașului în care trăim și felului în care suntem cu toții.

Cum te privesc este (după cum subliniază autorii proiectului) un exercițiu de înțelegere a „celuilalt” printr-un demers de muzeografie în stradă, ca la Muzeul Țăranului Român. Exercițiul de *Cum te privesc* este realizat prin detalii de fotografie, fragmente de interviu, obiecte, narghilele, plăcinte, firimituri agățate de câte un copac din Grădina Icoanei din București, folosind puțină sfoară, cărpe, culori și multă, multă imaginație.

În cele de mai jos, vom vedea cum sunt priviți italienii de ieri din București:

„Nicăieri ca în București nu este vizibil cu ochiul liber rodul străduinței constructorilor italieni de la sfârșitul secolului al XIX-lea și din prima jumătate a secolului al XX-lea. Edificatoare în acest sens sunt sediul CEC din Calea Victoriei cu pavimentul său lucrat în mozaic de faimosul Giandomenico Facchina, pavimentul de la Ateneul Român, cel de la fostul sediu al Parlamentului (...)

Parcurgem un itinerar imaginar pe străzile Bucureștilor de acum o sută de ani. Traversăm Dâmbovița – al cărei curs a fost sistematizat și cu participarea italienilor, zărim Palatul de Justiție unde a lucrat cândva Pioto Forgiarini. La intrarea pe strada Uranus, zidurile înalte ale mănăstirii Mihai Vodă ascund sediul Arhivelor Statului, iar mai sus dăm de clădirile și vechile ziduri roșii ale Antrepozitelor. Puțin mai departe, alte ziduri roșii – ale Seminarului Central Ortodox. Toate acestea sunt opera lui Giulio Magni din Roma, cum tot de el ne amintește și Hala Traian. Revenind în partea veche a orașului și intrând pe strada Șelari, căutăm să identificăm locul unde a funcționat vestitulul Hotel Fieschi, cu cafeneaua sa și cu ziarele italienești ce puteau fi citite aici încă de la mijlocul veacului al XIX-lea. Intrăm iarăși pe Calea Victoriei atrași de mirosurile cofetăriei Giovanni aflată vizavi de Palatul Telefoanelor de astăzi, dar nu rămânem prea mult și pătrundem în saloanele Hotelului Bulevard, unde pe vremea lui Luciano Bertola aveau loc evenimente mondene și unde se mânca și se petrecea bine (...) Un parfum vetust răzbate până la noi”. (Nicolae Luca)

Mărturii etnografice românești în opera graficianului elvețian Anton Kaindl

Tot din seria manifestărilor ce se înscriu în aria diversității culturale face parte și expoziția de grafică deschisă recent la Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti”, care prezintă monumente etnogra-

fic românești în viziunea elvețianului Anton Kaindl.

Expoziția *Graficianul elvețian Anton Kaindl. Mărturii etnografice românești* oferă publicului 110 gravuri executate în tehnica acvaforte cu subiecte aproape în exclusivitate din Oltenia.

Lucrările expuse la muzeul de la șosea au o valoare documentară deosebită, pentru că unele dintre monumentele reprezentate nu mai există și pot fi văzute doar în opera aceluia care le-a apreciat, dar le-a și iubit foarte mult, graficianul elvețian Kaindl, care a devenit conaționalul nostru.

În anul 1921 regina Maria l-a invitat în țară pe pictorul și gravorul elvețian Anton Kaindl, cu scopul de a pune în valoare fondul cultural propriu țăranului român. Timp de 30 de ani, cât a locuit în România, până în anul 1951, când și-a dat obștescul sfârșit la București, acesta a realizat mai multe sute de acuarele și gravuri care înfățișează, în special, monumente etnografice românești: mănăstiri, schituri, biserici, troițe, cule și case, mori de apă etc. Dintre mănăstiri le amintim pe cele de la Govora, Cozia și Hurezi (Vâlcea), dintre schituri: Cornet (Vâlcea) și cel de la Crasna (Gorj), dintre biserici pe cele de la Bradu-Horezu și pe cea de la Măldărăști (Vâlcea), dintre troițe pe cea de la Baia de Fier (Gorj) și pe cea de la Horezu (Vâlcea). Cea mai cunoscută dintre culele desenate de elvețian este cea de la Măldărăști (Vâlcea), iar dintre morile de apă cea de la Bogdana și cea de la Tomșani (Vâlcea).

În anul 1970 toate gravurile lui Anton Kaindl au fost donate Muzeului de Artă din Craiova.

Expoziția poate fi vizitată la Muzeul Național al Satului până pe 5 august 2008. (Dan Comarnescu)

Nevruzul sau Sărbătoarea primăverii

În fiecare an, cu ocazia *Nevruzului*, sărbătoare ce marchează venirea primăverii în rândul popoarelor de origine turcică, Uniunea Democrată Turcă organizează o serie de acțiuni care reunesc reprezentanți ai minorităților etnice din România, punându-și în valoare zestrea culturală în fața unui public avizat.

Uniunea Democrată Turcă și-a continuat seria de proiecte culturale din acest an, cu Festivalul interetnic „Primăvara comunitară”, ajuns la cea de-a șaptea ediție. ➔

Anul european al dialogului intercultural

2008

Evenimentul s-a desfășurat la Mamaia sub egida 2008 – Anul European al Dialogului Intercultural și a fost organizat în parteneriat cu Ministerul Culturii și Cultelor, Prefectura Constanța și Consiliul Județean Constanța.

Deși simpozionul care a însoțit festivalul interetnic a fost dedicat, în primul rând, sărbătoririi Nevruzului, Comisia de Cultură a Uniunii Democratice Turce a dorit și a reușit transformarea acestuia într-un real dialog intercultural, invitând la comunicare interculturală, la dialog și celelalte minorități etnice, printre care și cea italiană. Astfel, reprezentanții comunităților grecilor, **italienilor**, evreilor, rromilor, albanezilor s-au alăturat celor de turci și tătari, prezentându-și laolaltă în cadrul unor interesante intervenții, obiceiurile și tradițiile proprii, păstrate de-a lungul timpului, care marchează revenirea la viață a naturii, într-o simfonie de culori și miresme. În mod evident RO.AS.IT. nu a ratat ocazia de a prezenta, prin intermediul delegatului său, comunicarea privind conservarea tradițiilor și obiceiurilor italienilor din România. (Roxana Comarnescu)

Avem imaginație, implementăm proiecte cu dorința de a-i înțelege pe ceilalți, de a fi toleranți, de a-i trata pe cei care trăiesc alături de noi, indiferent de etnia lor, ca pe egali noștri, fiind convinși că diversitatea culturală ne îmbogățește spiritual, ne face mai buni, mai înțelegători, în pofida valului de antiromânism care s-a revărsat peste noi din unele țări ale Europei, care se fac că nu înțeleg că cei câțiva nefericiți conaționali ai noștri care se dedau unor fapte reprobabile sunt în mare parte rromi și nu români, și chiar dacă ar fi nu ne reprezintă, și apoi orice țară are delincvenții ei. Dar dincolo de politici vizând diminuarea imigrării clandestine și ilegale, Europa abordează astăzi imigrarea intraeuropeană dintr-un unghi, mai degrabă economic. Așa că proiecte ca cele ale Italiei, vizându-i pe imigranți, sunt puse în dezbatere, cu propuneri greu de digerat de noi, de exemplu, și cu o terminologie puțin cam prea aproape de „Cartea Verde” a americanilor, care propune, de fapt, facilitarea primirii numai a imigranților „rentabili” pe care fiecare țară și-i poate oferi. Nu-i just! ■

Ottava edizione del

Festival „Lingue in scena”

Dal 5 al 9 maggio, a Torino, si è svolta l'ottava edizione del Festival „LINGUE IN SCENA” ed il gruppo teatrale del Liceo Dante Alighieri di Bucarest ha avuto il piacere e l'onore di essere invitato insieme ad altri tre licei d'Europa: Lycée „Louis Pasteur” di Lille - Francia, „Albertus Magnus Gymnasium” di Köln - Germania, „Teatr Ewentualnie Zycie” di Katowice - Polonia ed il Liceo artistico „R. Conti” di Torino. Accanto a questi vi erano vari licei italiani di Roma, Asti, Ivrea e Trieste che hanno messo in scena spettacoli in italiano e in lingue straniere.

La città di Torino ha una vecchia tradizione per quanto riguarda il teatro dei ragazzi; dalla nascita dell'animazione fino a quella delle compagnie teatrali (tra le più importanti d'Italia) la città di Torino, lungo gli ultimi trent'anni, è stata la culla di molteplici esperienze teatrali d'avanguardia. Le varie iniziative realizzate nel corso di questi anni (laboratori sugli spettacoli, azioni di formazione e sensibilizzazione, festivals...) hanno offerto a migliaia di giovani la possibilità di essere educati al „gusto” per il teatro e di promuoverlo a loro volta.

Questo festival teatrale si rivolge ai giovani d'Europa e ha come principale obiettivo la promozione del rispetto per le altre culture europee,

attraverso la pratica artistica, avvicinandoli al teatro sia come attori sia come spettatori e valorizzare la grande ricchezza linguistica e culturale dei paesi europei. Non per ultimo, il festival si è proposto di avvicinare i partecipanti, farli conoscere e lavorare insieme per diventare amici attraverso uno spettacolo finale che è stata la prova del successo raggiunto dal festival. (Nelle ultime tre giornate, i 50 partecipanti hanno preparato e messo in scena, sotto la direzione del regista Marco Alotto, coadiuvato dalla cantante Stefania Piovesan e dalla coreografa Laura Morandini una rappresentazione plurilingue (francese, italiano, romeno, polacco e tedesco) dello stesso „Don Giovanni”, ognuno recitando nella sua lingua madre).

La prima giornata è stata dedicata alla rappresentazione in lingua straniera di una commedia scelta da ciascun gruppo. La nostra scelta teatrale è stata una commedia in un atto di Achille Campanile: „Visita di Condoglianze” in cui l'autore ci offre una prova del suo impareggiabile estro comico regalandoci un saggio di vero „teatro dell'assurdo” surrealista.

L'argomento? Semplice e divertente, però non ve lo vorremmo svelare qui, perché è presentato nell'ambito dell'articolo dedicato alle „GIORNATE DANTE”, quando i nostri bravi attori hanno dato la prova del loro talento.

Vi stuzzichiamo solo la curiosità presentandolo in breve:

Cosa succederebbe se, facendo visita alla vedova di un conoscente da poco scomparso, scopriste d'improvviso che a questo lutto si è aggiunta la disgrazia della morte di un vostro carissimo amico? Una risposta fuori dagli schemi suggerita da Campanile in un serrato susseguirsi di controsensi e frasi fatte mettendo alla berlina con brio paradossale tutte le onnipresenti convenzioni in circolazione sulla morte, facendoci constatare la povertà delle chiacchiere sbiadite e svuotate di senso dal loro abuso, nonchè l'assurdo in cui precipitano non appena viene meno il contesto convenzionale.

La breve e folgorante commedia ci offre un impagabile antidoto contro il tedio degli atteggiamenti di circostanza, un „dizionario dei luoghi comuni”.

L'interpretazione dei nostri dieci studenti è stata accompagnata dalle risate degli spettatori che si sono divertiti tantissimo seguendo le battute comiche e il movimento scenico molto espressivo e alla fine sono stati premiati con dei lunghi applausi e sono stati chiamati più volte alla ribalta.

Liceo Dante Alighieri di Bucarest a Torino

Tutti i dieci giovani attori (guardate il manifesto dello spettacolo con tutti i loro nomi) sono stati bravissimi e meritano le nostre congratulazioni per il duro lavoro svolto (tanto in Romania quanto in Italia) ma meritano un applauso speciale Petrișor Banciu, Sergiu Iosif e Mehmet Becherete che davvero si sono dimostrati dei „temerari” (il gruppo teatrale si chiama „I temerari del sipario”) e questo perché hanno recitato in italiano, una lingua totalmente STRANIERA per loro. Gli organizzatori del Festival hanno voluto congratularsi con i ragazzi anche per il loro italiano, specificando di non essersi resi conto che tre di loro avevano imparato l'italiano solo per il piacere di diventare per una mezz'ora ATTORI!

La seconda giornata i gruppi hanno recitato in lingua madre alcune scene del „Don Giovanni”, tratte dal libretto di Lorenzo da Ponte.

(Il successo della rappresentazione verrà presentato e commentato in un altro articolo dalla professoressa che ha curato la messa in scena). ■

Georgeta Liliana Carabela

Zilele Dante

Liceul teoretic „Dante Alighieri” din București a sărbătorit, în perioada 26–30 mai 2008, „Zilele Liceului”, prilej cu care elevii și profesorii s-au implicat în organizarea și desfășurarea unui program special, susținut printr-un număr variat de activități culturale, științifice, artistice și sportive.

Emblema care ne reunește în fiecare an este chiar „Zilele Dante”. Ce reprezintă această manifestare pentru liceul nostru care are minunatul privilegiu de a purta numele primului mare poet de limbă italiană și-n același timp unul dintre marii poeți ai Europei? Reprezintă în primul rând un prilej de cinstire a memoriei și de reevocare a personalității complexe a poetului Dante Alighieri pe care, cu mândrie, îl considerăm patronul spiritual al liceului care-i poartă numele. Știm cu toții că, deși nu se cunoaște cu exactitate data de naștere a poetului, aceasta este localizată undeva la sfârșitul lunii mai, sub semnul Gemenilor. De asemenea, acest eveniment cultural reprezintă o ocazie de a trece în revistă și de a promova munca și realizările elevilor și ale cadrelor didactice de-a lungul unui an școlar.

Într-o atmosferă de sărbătoare și de bucurie, anul acesta, ca și în anul precedent, Liceul „Dante Alighieri” și-a deschis porțile pentru toți cei care au vrut să fie alături de elevii și profesorii liceului. În prezența unor invitați speciali, precum dl. deputat Mircea Grosaru, președinte al Asociației Italienilor din România, d-na Alina Teodorescu din partea Institutului Italian de Cultură, d-na Oana Sălișteanu-Cristea, profesor universitar, șef al Catedrei de limba

italiană din Universitatea București, d-na Amelia Cazacu din partea Centrului de Informare ONU pentru România, d-na inspector general adjunct Maria Măntăluță din partea Inspectoratului Școlar al Municipiului București, reprezentanți ai administrației locale, foști elevi ai liceului, directori, profesori și elevi din alte licee bucureștene de prestigiu, reprezentanți ai comitetului de părinți al elevilor, marți, 27 mai 2008, ora 10, a avut loc festivitatea de deschidere a manifestărilor grupate sub genericul „Zilele Dante”.

În discursul inaugural, d-na profesoară Maria Dan, directoarea liceului, a subliniat importanța și semnificația acestui eveniment care trebuie să devină o tradiție și-n același timp un veritabil eveniment de cultură în spațiul bucureștean. În acest context, a prezentat oferta educațională a liceului pentru anul școlar 2008 – 2009 și revista liceului, „Patata Bollente”, editată de către colectivul de profesori ai catedrei de limba italiană, într-un număr special dedicat „Zilelor Dante”.

Momentul festiv de deschidere s-a încheiat cu două spectacole de teatru în limba italiană și în limba română, respectiv „Visita di condoglianze”, adaptare după opera scriitorului italian Achille Campanile și „Don Giovanni”, scenarizare după libretul lui Lorenzo da Ponte. Aplauzele prelungite și comentariile pozitive ale invitaților au exprimat participarea afectivă, satisfacția și aprecierea acestora față de trupa de teatru formată din elevi amatori, dar „temerari ai cortinei” care, la începutul lunii mai 2008, a participat la Festivalul Studentesc European de teatru „Lingue in scena” de la Torino, al cărui obiectiv principal a fost valorificarea bogăției lingvistice și culturale a țărilor europene și educarea tinerilor în spiritul respectului pentru diversitatea culturală.

În continuare, până la ore târzii ale după-amiezii, elevi, profesori și directori din mai multe școli bucureștene s-au întâlnit și confruntat într-un dialog deschis, amical și fructuos în cadrul Sesiunii de comunicări, care a avut ca temă de dezbatere „Managementul educațional în context european”. Sesiunea s-a desfășurat pe trei secțiuni: 1/ Consiliul elevilor – schimb de experiență și opinii (21 de echipe participante); 2/ Strategii de predare – învățare inovatoare centrate pe elev (39 referate); 3/ Implementare proiecte/programe naționale/internaționale prin aplicații concrete (21 proiecte).

Lucrările prezentate de echipele de elevi și profesori au dovedit un înalt grad de pregătire științifică, de seriozitate și rigurozitate în documentare și s-au remarcat prin modalități de prezentare

foarte moderne, care au implicat utilizarea video-proiectoarelor, prezentări în PowerPoint, precum și programe create de elevi.

Sesiunea a constituit un bun prilej pentru diseminarea și promovarea rezultatelor cadrelor didactice și ale elevilor, cunoașterea celor mai noi realizări din domeniul tematicii abordate, identificarea posibilităților de realizare a unor colaborări și parteneriate valoroase în vederea abordării unor priete noi și participării la programe europene. Atmosfera de efervescență culturală și sărbătoare a marcat și zilele următoare, prin continuarea sesiunilor de referate și comunicări interdisciplinare în cadrul ariilor curriculare „Om și Societate”, „Matematică și Științe”, „Limbă și Comunicare”.

Pentru cei care iubesc literatura, sesiunea de referate și comunicări din cadrul ariei curriculare „Limbă și comunicare” a fost și un prilej de afirmare. Într-adevăr, elevii ne-au surprins prin diversitatea și profunzimea tematicilor, precum și prin originalitatea abordării acestora. „Divina Commedia dall’Inferno al Paradiso” prin intermediul imaginilor, „Fantasticul basmelor” – paralelă între literatura română și literatura latină sau „Francesca da Rimini – parola, melodia, colore” sunt numai câteva dintre titlurile lucrărilor prezentate de către elevii de la clasele de limba italiană cu profil bilingv. Tematicile abordate dovedesc nu numai interesul pentru studiul spațiului și culturii italiene, dar și faptul că scriitorul Dante Alighieri este perceput de tânăra generație ca un poet actual, care continuă să trezească admirație, interes și fascinație pentru mesajul înalt al operei sale.

Un loc în realizarea programului dedicat „Zilelor Dante” a revenit și elevilor claselor de gimnaziu. În ultima zi a manifestărilor culturale-educative ale săptămânii Dante, ei, cei mici, au fost protagoniștii unui program artistic – poezie, muzică și dans – care părea menit să ne destindă și să ne relaxeze după o săptămână care a însemnat implicare și participare din partea tuturor, dar și entuziasm și dăruire.

În săptămâna „Zilelor Dante”, plasată sub semnul porților deschise, elevi din clasele a IV-a și a VIII-a din școlile generale din sectorul 3 au vizitat liceul în scopul cunoașterii și al realizării unor schimburi de experiență reciproce.

Desfășurarea, pe parcursul unei săptămâni, a manifestărilor culturale – educative dedicate „Zilelor Liceului” s-a dovedit a fi un eveniment de însemnătate deosebită în viața școlii, iar energiile puse în mișcare cu această ocazie, o speranță că tinerii elevi

de azi au capacitatea de a organiza și de a conduce societatea de mâine. Într-adevăr, acest eveniment a oferit elevilor posibilitatea să fie participanți activi și responsabili prin organizarea activităților, realizarea de proiecte și comunicarea directă cu conducerea și colectivul de profesori ai școlii.

„Cooperare, participare, dialog și respect sunt cuvinte care desemnează atitudini pe care trebuie să le aibă personalul dintr-o școală și care trebuie să inspire atmosfera generală a vieții dintr-o școală”. Acesta ar fi mesajul care ar trebui reținut și transmis la încheierea a săptămânii festive. Numai toate acestea împreună pot contribui la dezvoltarea în rândul tinerilor elevi a competențelor și spiritului de cetățenie democratică esențiale pentru ca ei să abordeze cu încredere și în mod eficient provocările secolului XXI. Acesta a fost și sensul activității finale a săptămânii „Zilelor Dante”, care a constatat într-o dezbatere având ca temă „Educația pentru o cetățenie democratică”, cu participarea domnului M. Copu de la Character Training Institute, Oklahoma City și a domnului Mihai Ungureanu din cadrul Departamentului Învățământ – Cultură al Primăriei sectorului 3. ■

Marioara Popescu, profesor de limba italiană

Dr. Giuseppe Campelli:

Pentru mine munca este o valoare fundamentală

Cu prilejul unei călătorii la Roma am avut plăcerea să-l întâlnim pe domnul Giuseppe Campelli, președintele Agenției **Articolo 1**, care a deschis de curând o filială la București, sub denumirea de **Articolo 1 International**. Firește că am profitat de ocazie și i-am solicitat un interviu pentru revista noastră, iar Domnia sa a acceptat cu multă amabilitate.

Articolo 1 este o agenție italiană pentru forța de muncă, al cărei scop principal este să pună la dispoziția firmelor și societăților private personal competent și disponibil, capabil să satisfacă exigențe cu caracter temporar. Flexibilitatea și rapiditatea de acțiune fac din administrarea personalului un instrument ce ameliorează organizarea muncii în firmele sau societățile private care sunt beneficiarii agenției.

Per me il lavoro rappresenta un valore fondamentale

Profunda cunoaștere a diverselor particularități socio-economice ale spațiului național vizat și o structură divizionară, creată anume pentru a răspunde exigențelor unor sectoare specifice, sunt garanția unor servicii atente și la timp.

Rep. Stimate domnule dr. Campelli, mărturisesc că denumirea agenției Dvs. m-a intrigat și mi-a stârnit curiozitatea. Așadar, de ce **Articolo 1**?

G.C. Este un simbol, o denumire importantă pentru că amintește articolul 1 al Constituției italiene care spune că „Italia este o Republică fondată pe muncă”. Pentru mine munca este o valoare fundamentală. Munca, activitatea te fac să fii om, să intri în contact cu ceilalți, să comunici. Agenția noastră are o poziție, un mod anume de a pune persoanele împreună, de a le face să se simtă libere. Un om care nu are un loc de muncă nu poate fi un om liber, el depinde de alții. Munca este pentru mine un mod de-a fi în societate, o valoare fundamentală a vieții, care-ți permite să participi la viața asociativă, care stă la baza societății. Munca este pentru mine o formă de libertate, este cea care-ți dă cu adevărat drepturi și libertate.

In occasione di un viaggio a Roma, ho avuto il piacere di incontrare il Dottore. Giuseppe Campelli, presidente dell'Agenzia Articolo 1, che ha aperto poco tempo fa una filiale a Bucarest, con il nome: Articolo 1 Internazionale.

Abbiamo colto quest'occasione per fargli un'intervista per la nostra rivista, che Lei ha accettato cortesemente.

Articolo 1 è un'agenzia italiana per la forza di lavoro, il cui scopo principale è di mettere alla disposizione delle ditte e società private, del personale competente e disponibile, capace di soddisfare le esigenze a carattere temporaneo. La flessibilità e la velocità d'agire fanno dall'amministrazione del personale uno strumento che rende migliore l'organizzazione del lavoro nelle ditte o società private, che sono beneficiari dell'agenzia. Il profondo conoscimento delle diverse particolarità socio-economiche dello spazio nazionale vistato ed una struttura di visionaria, creata apposto per rispondere alle esigenze di certi settori specifici, sono la garanzia per alcuni servizi offerti in modo corrispondente e nel tempo utile.

Rep. Signor Campelli, devo confessare che il nome della Sua agenzia mi ha destato la curiosità e l'interesse di saper più cose. Dunque, perché **Articolo 1**?

G.C. Questo è un simbolo, una denominazione importante perché ricorda l'articolo n. 1 della Costituzione italiana, in cui si accenna che „L'Italia è una repubblica fondata sul lavoro”. Per me, ecco, il lavoro è fondamentale. Il lavoro, l'attività ti fa essere uomo, entrare in contatto con gli altri uomini, comunicare. La nostra agenzia ha una posizione, un certo modo di mettere insieme le persone, di farle sentirsi libere. Una persona che non ha un posto di lavoro, dipende dagli altri. Il lavoro è per me un modo di essere nella società, un valore importante della vita che ti permetta di partecipare alla vita associativa, che è la base della società. Il lavoro rappresenta per me una forma di libertà, quello che ti dà veramente dei diritti e delle libertà.

Rep. E' una cosa molto bella che nel Suo paese il diritto al lavoro viene considerato come primo valore dell'esistenza.

G.C. Per costruire qualcosa si deve partire da qui. Una società come la nostra deve avere un cuore, una famiglia e un cuore. Rispettare le leggi deve essere qualcosa di vivo che viene da dentro, perché altrimenti non è una società, ma „una bocchetta”.

Rep. Ho sentito che vuole estendere alcune delle attività della Sua agenzia in Romania. Come vede possibile questa collaborazione?

G.C. Credo che sarà più di una forma di collaborazione, perché adesso siamo tutti insieme nell'Unione Europea e che la libera circolazione tra i nostri paesi è diventata una realtà. Si tratta sia della circolazione del

Rep. Este un lucru foarte frumos în țara Dvs. să consideri dreptul la muncă valoarea fundamentală numărul 1 a existenței.

G.C. Ca să construiești ceva trebuie să pornești de aici. O societate ca a noastră trebuie să aibă o inimă; o familie și o inimă. Respectarea legilor trebuie să fie ceva viu care vine dinăuntru, altfel nu este o societate, ci o fundătură („una boccheta”).

Rep. Am auzit că intenționați să extindeți unele din activitățile agenției Dvs. în România. Cum vedeți această colaborare?

G.C. Cred că va fi mai mult decât o formă de colaborare, mai ales că acum suntem împreună în Uniunea Europeană și libera circulație între țările noastre a devenit o realitate. Este vorba atât despre o circulație a capitalului, cât și a persoanelor, ceea ce ne obligă să amplificăm formele noastre de conlucrare. Cred în europenizare și cred că asta impune depășirea barierele, obstacolelor generate de mentalități și obiceiuri diferite, pentru că avem o istorie comună, o bază pe care putem construi colaborarea noastră viitoare. Luând în considerare faptul că mulți întreprinzători italieni au deja o afacere în România și că mulți întreprinzători români vor să-și încerce norocul în Italia, cred că agenția noastră poate aborda trei sectoare de intervenție: parteneriate, transferare în România a inițiativelor noastre și formare profesională.

Putem fi interlocutori pentru italienii care vor să lucreze în România. Întreprinzătorii italieni și cei americani, care sunt clienții noștri, pot să primească sprijinul nostru pentru a implanta afaceri în România, pentru că noi știm exact cum doresc ei să se lucreze, care sunt pretențiile, standardele lor. Totodată putem dezvolta inițiative cu sprijinul întreprinzătorilor locali. În acest mod, eventualii întreprinzători români care vor veni în Italia vor deține instrumentele necesare pentru a-și face bine treaba. De asemenea, am putea asigura românii o formare profesională adecvată (la standardele occidentale, pe care noi le cunoaștem), organizând cursuri de limbă și de învățare a unei meserii. Toate meseriile din lume se învață și noi îi putem sprijini, asigurându-le în felul acesta ocupații mai stabile și mai calificate. Acest lucru se poate face fără transfer de persoane. Ar trebui să schimbăm tendința, să existe un raport reciproc între ieșiri și intrări. Eu sunt născut în Sud, vin de la Tarantino. În sudul Italiei avem o experiență seculară în problema imigrării. Trebuie să gândim puțin invers, pentru că nu te poți aștepta ca o țară să-și revină dacă toți oamenii valizi se expatriază. Ei trebuie să-și găsească de lucru în țara lor. Desigur este bine ca, temporar, să facă stagii în străin-

Dr. Giuseppe Campelli

capitale, sia delle persone, quello che ci obbliga ad ampliare le nostre forme di operare insieme. Io credo nell'europenizzazione e credo poi che questo imponga di oltrepassare le barriere, gli ostacoli generati da mentalità ed abitudini diverse, perché abbiamo una storia comune, una base sulla quale poter costruire la nostra futura collaborazione. Considerando il fatto che molti intraprendenti italiani hanno già aperto un proprio affare in Romania e che molti intraprendenti romeni vogliono cercare la loro fortuna in Italia, credo che la nostra agenzia possa occuparsi da tre settori d'intervento: partecipazioni (joint venture), trasferta in Romania delle nostre iniziative e formazione professionale.

Possiamo essere interlocutori per gli italiani che vogliono lavorare in Romania. Gli imprenditori italiani ed americani, che sono i nostri clienti, possono ricevere il nostro appoggio per implementare affari in Romania, perché noi sappiamo esattamente come desiderano loro lavorare, quali sono le loro aspettative, i loro standard. Allo stesso tempo, possiamo sviluppare delle iniziative con l'aiuto degli intraprendenti locali. In questo modo, gli eventuali intraprendenti romeni che verranno in Italia potranno detenere gli strumenti necessari per fare un buon lavoro. Poi potremo assicurare una formazione idonea per questi romeni (agli standard occidentali, che noi conosciamo), organizzando dei corsi di lingua e d'apprendimento di un mestiere.

Tutti i mestieri del mondo possono essere appresi e noi li possiamo aiutare in questo senso, assicurando loro occupazioni più stabili e più qualificate. Questa cosa può essere fatta senza trasferimento di persone. Dovremmo

tate pentru a învăța o meserie, pentru a-și perfecționa cunoștințele, chiar pentru a munci și a strânge banii necesari pentru ca apoi, să-și deschidă o afacere proprie în țara lor. Și cred că putem face acest lucru cu sprijinul asociației Dvs. Putem construi inițiative economice productive: să trimitem de lucru din Italia în România fără să mișcăm oamenii de la locul lor (emigrarea aduce multă nefericire), să dezvoltăm cunoștințe profesionale care să poată fi exercitate loco. Pentru că există tehnica informațională, putem uita lanțurile spațiului și timpului. Putem fi virtual în același loc și în același timp, chiar dacă eu locuiesc la Roma și Dvs. la București. Noi desfășurăm deja asemenea activități prin intermediul agenției noastre **Articolo 1 International**, deschisă de curând în România, activități care pot și trebuie să fie amplificate.

Rep. Cum vedeți implicarea RO.AS.IT.-ului în activitățile agenției Dvs., știind că interesele noastre prioritare sunt în domeniul social, al educației și al culturii.

G.C. Principiul meu este că lucrurile trebuie să fie făcute cu cine știe să le facă, nu cu amatori. Tocmai în aceste domenii putem valorifica și dezvolta împreună experiența Asociației Italianilor din România. Italianii au avut o contribuție importantă la dezvoltarea societății românești, iar strămoșii Dvs. la înflorirea Imperiului Roman. Să nu uităm că romanii nu au făcut niciodată diferența între ai lor și cei din alte neamuri aliate sau cucerite, obiceiul lor fiind acela de a îngloba tot ce era valoros și de folos Imperiului. Unii spun că era vorba despre toleranță, alții că era indiferență. Cred că împreună vom reuși să transformăm toleranța într-o participare activă. Lucrurile bune se fac împreună. Eu sunt omul lucrurilor concrete; să facem un program maximal de colaborare și să începem o colaborare care să aibă continuitate.

Rep. Suntem interesați în formarea profesională, în sprijinirea Liceului „Dante Alighieri” din București, singurul liceu în care limba italiană se predă ca limbă maternă (cu cărți, manuale și burse de studiu pentru cei mai buni elevi), în editarea unui album dedicat etnicilor italieni din România, în organizarea împreună a unui eveniment cultural deosebit. V-aș sugera în acest sens Colocviul internațional dedicat centenarului Cesare Pavese, care se va organiza la București în octombrie a.c.

G.C. Oh, Pavese, un scriitor fantastic, profund, care a prins bine momentul istoric în care a trăit. Au trecut mai bine de 50 de ani de atunci, dar rănilor există încă. Vom fi alături de Dvs. în aceste întreprinderi, fără doar și poate. Puteți considera contribuția noastră ca și făcută. ■

cambiare la tendenza, far esistere un rapporto reciproco tra le entrate e le uscite. Io sono nato nel Sud, a Tarantino. Nel sud d'Italia abbiamo un'esperienza secolare in quello che riguarda l'emigrazione. Dobbiamo pensare un po' alla rovescia, perché è impossibile che un paese possa prosperare se tutti i suoi abitanti validi si espatriano. Essi devono trovare un posto di lavoro nel loro paese.

Certo che per ora è bene avere la possibilità di poter prepararsi all'estero per apprendere un mestiere, per perfezionare le proprie conoscenze, anche per lavorarci e per risparmiare i soldi necessari per aprirsi poi ognuno il suo proprio affare nel suo paese. E credo che possiamo fare questa cosa con l'aiuto della Loro associazione.

*Possiamo attuare delle iniziative economiche produttive: inviare dall'Italia in Romania domanda di lavoro senza spostare gli uomini (l'emigrazione porta molta infelicità), sviluppare le conoscenze professionali che possono essere esercitate sul posto. Possiamo dimenticare le catene dello spazio e del tempo, perché abbiamo la tecnica informazionale. Virtualmente, possiamo trovarci nello stesso luogo e tempo, anche se io vivo a Roma e Lei a Bucarest. Noi svolgiamo già simili attività per mezzo della nostra agenzia **Articolo 1 International** aperta da poco tempo in Romania, attività che possono e devono essere ampliate.*

Rep. Come vede possibile l'implicazione della RO.AS.IT. nelle attività della Sua agenzia, sapendo che i nostri interessi principali sono nel campo sociale, dell'educazione e della cultura?

G.C. Il mio principio è che le cose devono essere fatte con chi sa farle, e non con dilettanti. Proprio in questi campi possiamo valorizzare e sviluppare insieme l'esperienza dell'Associazione degli Italiani di Romania. Gli italiani hanno avuto un contributo rilevante allo sviluppo della società romana e i Loro avi, al progresso dell'Impero Romano. Non dobbiamo dimenticare che i romani non hanno mai fatto la differenza tra i loro abitanti e quelli d'altri paesi alleati o vinti, la loro abitudine essendo di inserire tutto quello che era buono e bello per l'Impero. Certi affermano che si trattava di tolleranza, altri, d'indifferenza. Io credo che insieme riusciremo a trasformare la tolleranza in una partecipazione attiva. Le cose buone vengono fatte insieme. Io amo le cose concrete, voglio fare un programma massimo di collaborazione e cominciarne uno che continui.

Rep. Siamo interessati nella formazione professionale, per aiutare il Liceo „Dante Alighieri” di Bucarest, l'unico liceo in cui l'italiano si studia come lingua materna (con libri, manuali e borse di studio per i più bravi allievi), a pubblicare un album dedicato agli etnici italiani di Romania ed ad organizzare insieme un avvenimento culturale speciale, come il Colloquio internazionale dedicato al centenario Cesare Pavese, che si svolgerà nel mese d'ottobre di quest'anno, a Bucarest.

G.C. O, Pavese, uno scrittore fantastico, profondo, che ha colto molto bene il momento storico in cui è nato. Sono passati più di 50 anni d'allora e le ferite continuano a sentirsi. Saremo senz'altro accanto a Loro in queste azioni. E possono considerare averne già ottenuto il nostro contributo.

Gabriela Tarabega

În vizită la românii din Italia

Asociația Flacăra

La sfârșitul lunii mai am vizitat Asociația „Flacăra” a românilor din Italia, cu sediul la Torino. Vizita în acest frumos oraș piemontez a fost prilejuită de organizarea la Strasbourg a expoziției de caricatură „Sorisi dall'Europa” cea cu care am câștigat, în egală măsură, simpatia ambelor țări, România și Italia, fiind organizată, pe rând, la Palatul Parlamentului, la București și, apoi, la Sala de expoziții a Provinciei Torino, ambele, evenimente de înaltă ținută artistică, admirate în egală măsură de românii și italienii prezenți.

De această dată însă, am primit emoționanta veste, din partea partenerilor italieni de la „Poesia attiva” din Torino, precum că expoziția va fi itinerată la Strasbourg, iar data vernisajului a și fost stabilită – 10 decembrie 2008.

La inițiativa partenerilor italieni, am vizitat Asociația românilor din Italia „Flacăra” (una din organizațiile de români din Torino), prilej cu care am discutat despre istorie, literatură, artă și muzică, recitând poezii de Eminescu, cântând și chiar dansând împreună cu invitații din Torino.

Din discuțiile foarte interesante purtate la sediul asociației, au reieșit multe din problemele cu care se confruntă românii în Italia, probleme legate de locurile de muncă, din ce în ce mai puține, probleme familiale, probleme legate de școală, de viața dusă în străinătate, ceea ce implică m-a dus cu gândul la familiile de italieni venite în România, tot pentru motive de muncă, cu zeci și sute de ani în urmă.

Am fost impresionat de sediul și de modul de organizare ale acestei mici comunități de români, dornici a întâlni un deputat român și mai ales curioși de a ști cât mai multe despre organizarea noastră în România, țară care este și a lor, dar pe care, din diverse motive, au trebuit să o părăsească, unii temporar, alții definitiv poate, iar alții care încă nu știu ce vor face în viitor.

Dorul de acasă, dar și interesul pentru nou-tățile din țară, ne-au determinat să discutăm până la o bună bucată de noapte, dar să și ascultăm muzică românească sau italiană, cântată de persoane care au studiat muzica în România sau de tineri care studiază la licee de specialitate din Italia.

Din multele probleme discutate am remarcat că românii au început să fie tratați cu mult mai multă atenție, în ciuda unor persoane certe adeseori cu legea și care sunt fie pe cale de dispariție din Italia, fie că nu mai sunt acceptate nici în comunitățile de români, această formă de organizare a românilor din Italia întărind convingerea mea personală că în anii care au trecut, după 1990, românii au deprins foarte repede drumul democrației, al libertății persoanei, dar și multe din responsabilitățile ce decurg din aceste drepturi fundamentale.

Puțini credeau sau își imaginau că într-o perioadă de timp atât de scurtă, România va deveni membră a Uniunii Europene, cu drepturi depline, că persoanele vor putea circula liber în toată Europa și, mai mult, că dacă vor fi oameni capabili și bine pregătiți, vor ocupa posturi în străinătate, mult mai bine plătite.

Torino, orașul de adopție a mii de români

Este o șansă enormă pe care am avut-o și de care trebuie să ne bucurăm, mai ales acum, când tinerii noștri se consideră și au, cel puțin, același nivel intelectual și de pregătire cu cei din orice altă țară a Uniunii Europene.

Vizita am încheiat-o cu promisiunea că voi reveni la Asociația românilor din Italia – „Flacăra” și de ce nu, poate vom realiza chiar și proiecte și programe comune.

Mircea Grosaru

MAGGIO / GIUGNO 08

SUCEAVA 2008

Coppa interetnica

Bucovina

Participanți de diferite etnii la seara festivă

Questa manifestazione in cui la RO.AS.IT è stata invitata a partecipare, con la presenza di vari membri delle diverse comunități italiene della Romania, ha dato modo ai partecipanti di conoscersi e di mettere in evidenza pregi e difetti della nostra comunități.

E' da sottolineare, dal mio punto di vista, che eventi come questo dovrebbero essere organizzati con cadenza maggiore dalle diverse comunități sparse sul territorio della Romania, anche soltanto per conoscersi ed in un secondo tempo riconoscersi. Probabilmente in questo periodo di frenetica ascesa economica e di voluttuosa ricerca di una stabilități

monetaria, che arriva sempre un giorno dopo e non dura mai piú di un giorno, molte persone hanno dimenticato cos'è la cultura e la storia, perché esistono e perché devono essere tramandate.

Ma non soffermiamoci sulle polemiche ma analizziamo schiettamente i risultati di questo evento.

In primo luogo essere ospiti anche solo per pochi giorni di una città splendida come Suceava ti permette di riflettere e di apprezzare meglio la bellezza delle ricchezze che la storia ci concede, musei, castelli, chiese oltre ai paesaggi che la natura a modellato per noi.

Per analizzare i risultati dobbiamo essere in primo luogo

orgogliosi dei tempi ottenuti in piscina e delle performance canore durante la serata festiva, senza dimenticare però, che questi risultati per mantenerli e migliorarli hanno bisogno di un continuo e costante allenamento.

Personalmente ciò che mi ha colpito in maniera particolare sono stati i balli in costume tradizionale: „I costumi come tradizione ed identități culturale, modelli da rivalutare, una ragazza rimane ragazza negli abiti consueti, ma con il proprio costume nazionale si innalza a donna, a regina, per quell'istante non è piú solo lei, è tutte le donne che da generazioni si sono vestite così, è mito è tradizione, è divinități, è magia senza tempo.”

Un altro aspetto che ho potuto riscoprire è stato quello che: „...Soltanto attraverso la competizione sportiva, una reale sana e passionale competizione non fatta di gioco solo per gioco, si ottengono dei veri risultati. Solo attraverso lo sport si stringono amicizie basate sul rispetto e l'ammirazione reciproca e quelle che erano rivalități diventano esperienze comuni da condividere.”

Un momento di particolare intensități emotiva e di gratificazione personale è stato quello che ho potuto vivere grazie all'aiuto strumentale ed emozionale di Florin, cantando Caruso di Lucio Dalla, davanti ad un pubblico numeroso e generoso di applausi: „...Quel che ricordo con maggior intensități e piacere erano le parole della canzone che uscivano dalla mia voce pian piano sempre

Etnicii italiani partecipanti la Cupă

piú chiare e forti, mentre vedevo le mie mani che tremavano senza averne il controllo, la mia voce seguiva la musica ed io ero padrone e schiavo delle sue parole...”

Per concludere, credo sia doveroso essere obbiettivi e personalmente considero che sia necessario prepararsi meglio alle prossime manifestazioni che ci vedranno come protagonisti diretti ed indiretti nelle varie prove alle quali saremo invitati a rappresentare con onore, la cultura, lo spirito e la vivacități artistica della nostra fiera e schietta latinități.

Oana Andrea: „...S-au legat prietenii, iar acest lucru este cel mai drăguț, pentru că prietenii sunt cei mai de preț!”.

Anamaria: „...Am cunoscut niște oameni cu totul și cu totul deosebiți...”.

Roxana: „...m-au făcut să mă despart cu greu de Suceava și sunt convinsă că-i voi duce dorul”.

Nicoleta: „Nu voi uita curând această experiență!”.

George: „Nu voi uita dansurile, prietenii, spectacolul, și pe frumoasa domnișoară blondă din echipa rușilor!!! Ciao”.

Emanuele Leoni

...alte voci, alte impresii... același eveniment

Nici nu știu cu ce să încep... Am petrecut niște zile foarte frumoase la Suceava, am cunoscut persoane noi, diferite sau nu, de noi. În ciuda așteptărilor, ne-am făcut o mulțime de prieteni cu care păstrăm și acum legătura. Deși drumul a fost lung și obositor, l-am uitat pe dată, când am văzut cu câtă ospitalitate am fost întâmpinați.

Ne temeam într-un fel de coechipieri, de felul lor de a fi, necunosându-i până atunci. Însă au venit la noi cu zămbetul pe buze, dornici de a petrece niște zile minunate împreună și orice reținere a dispărut. Nu ne pregătisem deloc pentru probele de sport, iar faptul că aveam de prezentat un moment artistic în fața celorlalți, ne-a cam descumpănit. Dar cu puțin curaj, ne-am descurcat.

Ne-au rămas întipărite în minte niște amintiri foarte plăcute legate de prima seară alături de echipă, când am răs și am cântat până dimineața. După câteva repetiții, când de abia ne intraserăm în ritm, am avut neplăcuta surpriză ca ghitare lui Eugen să i se rupă o coardă. Acest lucru nu ne-a doborât, deoarece ne-am făcut curaj și am împrumutat ghitara ungarilor.

De probele sportive am trecut cu brio, ocupând locul al treilea la tenis și omniball, și primele două locuri la înot. Și așa am ajuns la mult așteptata seară interculturală. Noi am deschis programul, fapt ce ne-a emoționat puțin, dar după succesul primei melodii, „L'italiano”, ne-am făcut curaj și am susținut un spectacol destul de reușit, putem spune. A fost o seară plăcută, unde am dansat alături de alți prieteni și concurenți de diferite etnii. A treia zi am fost puțin triști, căci era ziua despărțirii, dar d-na Ioana Grosaru, mentorul nostru, ne-a dat o veste plăcută, și, anume, că vom pleca cu toții spre casă, cu microbuzul, dar trecând și pe la mănăstirile Bucovinei. Sperăm să facem rost de poze cât mai curând, pentru a ne reaminti zilele minunate trăite acolo și să colaborăm și pe viitor cu asociația, cu diferite ocazii.

Mulțumim RO.AS.IT.-ului pentru minunata oportunitate, nesperată, de a ne bucura de ospitalitatea bucovineană și pentru această ofertă de a petrece niște zile încântătoare la Suceava, alături de oameni minunați.

Andreea Safta
Anamaria Georgescu

Nicolae Luca

La condizione dell'emigrante italiano (VI)

Segnaleremo in questo articolo un'altra componente dell'emigrazione italiana nell'odierna Romania: quella generata da persecuzioni religiose. Meno o mai conosciuta, è il nostro dovere informarne i lettori, mentre facciamo la precisazione che i suoi protagonisti appartengono al Cinquecento.

Fausto Socini (o **Sozzini**, 1539-1604), oriundo senese, come lo zio Lelio Socini (1525-1562). Dopo un lungo soggiorno alla corte medicea di Firenze emigrò in Transilvania e poi in Polonia, dove diede vita, dal 1579, a un movimento organizzato, il socinianesimo, il quale non fu una semplice riedizione dell'arianismo, bensì una promozione della tolleranza umanistica, dell'affermazione dell'uguaglianza tra gli uomini.

Giacomo (o **Jacopo**) **Paleologo**, umanista di origine greca, nacque sull'isola di Chio nel 1520 ca. da Teodoro Paleologo, un greco ortodosso, che aveva sposato un'italiana cattolica. Educato nella religione della madre, Paleologo entrò nell'ordine dei domenicani sull'isola nativa, studiando successivamente teologia a Genova e a Bologna. Nel 1553 egli fu mandato nel convento di Pera, vicino a Costantinopoli, e qui iniziò a sviluppare la sua idea universalista, basata sul principio che anche i fedeli di altre religioni, in particolare gli ebrei ed i musulmani, potevano salvarsi. Per le sue idee fu inquisito varie volte fino ad essere incarcerato a Roma, da dove riuscì a fuggire nel 1559, durante i moti popolari scoppiati in seguito alla morte del Papa Paolo IV (1555 - 1559). Si rifugiò dapprima in Francia e poi, nel 1562, in Moravia, e di qui fu costretto a riparare in Transilvania, dove fu nominato preside del ginnasio di Cluj, mentre il suo discepolo locale, Johannes Sommer (1540 - 1574, è stato segretario presso la Cancelleria principesca di Despot Voda in Moldavia e poi professore presso la Schola latina a Cotnari, sempre in Moldavia), genero di Francesco David, ricoprì il ruolo di rettore nella stessa scuola.

Niccolò Paruta (morto ca. 1581), medico veneziano, era figlio dell'agiato patrizio Gian Giacomo e diventò anabattista, partecipando nel 1546 ai Collegia Vicentina, primo incontro di anabattisti e antitrinitariani veneti. In seguito, nel 1560 circa, egli abbandonò Venezia, a causa delle sue convinzioni riformatrici, per rifugiarsi con Andrea da Ponte (1508-1585, fratello del futuro doge Niccolò da Ponte), a Ginevra. Qui, turbato dalle polemiche tra Calvino e gli antitrinitariani italiani, scaturite dall'esecuzione di Miguel Serveto, decise di emigrare in Moravia nel 1561. Nel 1571-72 Paruta si trasferì a Cracovia e nel 1573 in Transilvania, presso il Collegio unitariano di Cluj, dove ebbe contatti con Francesco David, Giacomo Paleologo e Giorgio Biandrata, nella cui casa a Aiud, morì, probabilmente nel 1581 (Giorgio Biandrata aveva comprato la casa nel 1581, quando era il medico principale alla corte di Christofor Báthory de Somlyó (Șimleu), principe della Transilvania (1575 - 1581).

Giorgio Biandrata (o **Blandrata**), medico antitrinitario, ultimogenito di Bernardino Biandrata, nacque nel 1515 cca. a Saluzzo dalla nobile e antica famiglia De Blandrate. Egli si laureò in arti liberali e in medicina a Montpellier nel 1533, e si specializzò nei disordini funzionali e nervosi delle donne. Nel periodo 1540-44 divenne medico di corte della regina di Polonia, Bona Sforza, moglie di Sigismondo II Jagellone, detto Augusto (1543-1572), e nel 1544 egli compì il suo primo viaggio in Transilvania, alla corte di Isabella, figlia di Bona e di Sigismondo, e recente vedova del voivoda di Transilvania e re della Ungheria (orientale) Giovanni I Zapolya (1529-1540).

A Giovanni I era succeduto il figlio minore Giovanni II Sigismondo Zapolya (1541-1571), ma nel 1551 Isabella (di cui Biandrata era stato medico di corte e consigliere) e il giovanissimo figlio erano stati obbligati a rinunciare alla corona in cambio di un feudo in Silesia da parte di Ferdinando d'Asburgo (imperatore 1558-1564), l'altro pretendente al trono ungherese. Rientrano però trionfalmente nel 1556 ad Alba Julia, spalleggiati dai loro sostenitori.

Per quanto riguarda Biandrata, questo ritorna in Transilvania, a Alba Julia, dove divenne medico di corte del principe Giovanni II Sigismondo Zapolya e conobbe il vescovo della Chiesa Riformata di Transilvania, Francesco David, al quale Biandrata fece leggere una copia della famosa Christianismi restitutio (La restaurazione del Cristianesimo) di Miguel Serveto, convertendolo all'antitrinitarianismo (o unitarianismo). In Transilvania, Blandrata fu sempre un riferimento per esuli religiosi italiani, come ad esempio i colleghi medici Niccolò Paruta, di cui abbiamo parlato più prima, e Niccolò Buccella, che fu poi, grazie alla sua fama di valente medico, assunto da Stefano Báthory nel luglio 1574 allo stipendio di 600 talleri l'anno.

Marcello Squarzialupi, nato a Piombino nel 1538, prima della conversione alla dottrina riformista, lui divenne noto per un trattato, scritto nel 1565, sulla prevenzione dalla peste, dal titolo *Difesa contra la Peste*, che dedicò al capitano di ventura Camillo Castiglione (1520-1598). Intraprendendo un viaggio in Moravia, dove esercita la professione di medico e dove rimase fino al 1576. Un breve rientro in Valtellina nel 1577, per poi trovarlo in Transilvania, come medico della corte del voivoda Stefano I Báthory (1571-1586). Qui conobbe e divenne amico di Giorgio Biandrata, ma con il quale non condivise le dispute dottrinali, ritenendo il tono alto delle polemiche, come scrisse nel 1581 a Fausto Socini, uno che danneggiava l'immagine degli esuli italiani.

Da ritenere che la presenza di questi unitariani in Transilvania è dovuta alla politica di Giovanni Sigismondo II Zapolya, il quale riconobbe durante la Dieta di Torda, nel gennaio 1568, la piena libertà a tutte le confessioni religiose. Si tratta in questo caso della prima dichiarazione, al mondo, di tolleranza mai pronunciata da un regnante.

In quest'articolo vom semnală o altă componentă a emigrației italiene pe teritoriul României de astăzi și anume, cea generată de persecuțiile religioase. Mai puțin sau deloc cunoscută, credem că este de datoria noastră să-i informăm pe cititorii revistei despre ea, cu precizarea că protagoniștii acesteia aparțin secolului al XVI-lea.

Fausto Socini (sau **Sozzini**, 1539-1604), originar din Siena, ca de altfel și unchiul său Lelio Socini (1525-1562). După o lungă ședere la curtea familiei Medici din Florența, a emigrat în Transilvania și apoi în Polonia, unde a dat viață, în 1579, unei mișcări organizate, socinianismul, care, nu a fost o simplă reeditare a arianismului, ci o promovare a toleranței umaniste, a afirmării egalității dintre oameni.

Giacomo (**Jacopo**) **Paleologo**, umanist de origine greacă, născut în insula Chios în jurul anului 1520 ca fiu al lui Teodor Paleolog, un grec ortodox, care se căsătorise cu o italiană catolică. Educat în religia mamei, a intrat în ordinul dominicanilor de pe insula de baștină și a studiat teologia la Genova și Bologna. În anul 1553 a fost trimis la mănăstirea din Pera, din împrejurimile Constantinopolului, unde a început să-și dezvolte ideea universalistă care se baza pe principiul că și credincioșii altor religii, indeosebi evreii și musulmanii, puteau fi mântuiți. Pentru ideile sale a fost cercetat și închis la Roma, de unde a izbutit să fugă în timpul mișcărilor populare izbucnite în 1559, în urma morții Papei Paul IV (1555-1559). Mai întâi s-a refugiat în Franța, apoi, în 1562, în Moravia, de unde a trebuit să-și caute adăpost în Transilvania, unde a fost numit director al gimnaziului din Cluj, în vreme ce discipolul său local, Johannes Sommer (1540-1574, a fost secretarul Cancelariei domnești în vremea lui Despot Vodă, apoi profesor la Schola latina de la Cotnari), ginerele lui Francisc David, era rectorul aceleiași școli.

Niccolò Paruta (mort în jurul anului 1581), medic venețian, era fiul unui patrician instărit, pe numele său Gian Giacomo, și a devenit anabaptist, după ce a participat în 1546 la Collegia Vicentina, prima întâlnire de anabaptiști și antitrinitariani din Veneto. Din cauza convingerilor sale reformatoare, în jurul anului 1560 a părăsit Veneția pentru a se refugia împreună cu Andrea da Ponte (1508-1585), fratele viitorului doge Niccolò da Ponte, la Geneva unde, tulburat de polemicele dintre Calvin și antitrinitarianii italieni declanșate de execuția lui Servetius, s-a decis să emigreze în Moravia în anul 1561. Între 1571-72 Paruta s-a mutat la Cracovia, apoi de aici, în 1573, în Transilvania, la Colegiul unitarian din Cluj, unde a avut contacte cu Ferenc David, Giacomo Paleologo și Giorgio Biandrata, în a cărui casă de la Aiud a murit, probabil în 1581 (Giorgio Biandrata cumpăraseră casa în anul 1581 când era medic principal la curtea lui Christofor Báthory de Șimleu, voievod al Transilvaniei, 1575-1581).

Giorgio Biandrata (sau **Blandrata**), medic antitrinitarian, ultimul copil al lui Bernardino Biandrata, s-a născut, probabil, în anul 1515 la Saluzzo, ca membru al nobilei și străvechii familii De Blandrate. După terminarea cursurilor de arte liberale și medicină la Montpellier în anul 1533, s-a specializat în probleme de dezordine funcționale și nervoase la femei.

În perioada 1540-1544 devine medic la curtea reginei Poloniei, Bona Sforza, soția lui Sigismund II Jagellone, zis Augustus (1548-1572), iar în 1544 a

efectuat prima sa călătorie în Transilvania, la curtea Isabellei, fiica Bonei și a lui Sigismund, și văduvă în urma morții voievodului Transilvaniei și rege al Ungariei de Răsărit, Ioan I Zapolya (1526-1540). Acestuia i-a urmat pe tron fiul, încă minor, Ioan II Sigismund Zapolya (1541-1571), dar în 1551 Isabella (al cărei medic de curte și sfetnic a fost Biandrata) și foarte tânărul său fiu au fost obligați să renunțe la coroană în schimbul unei moșii în Silezia dată de Ferdinand de Habsburg (impărat între 1558-1564), celălalt pretendent la tronul ungar. Cu ajutorul susținătorilor săi intră, însă, triumfal în Alba Iulia în anul 1556.

Cât îl privește pe Biandrata, acesta s-a întors în anul 1562 în Transilvania, la Alba Iulia, unde devine medicul de curte al principelui Ioan II Sigismund Zapolya și îl cunoaște pe episcopul Bisericii Reformate din Transilvania, Francisc David, căruia Biandrata i-a citit o copie a Christianismi restitutio (Restaurarea Creștinismului) a lui Servetius, convertindu-l la antitrinitarianism (sau unitarianism).

În Transilvania, Biandrata a fost totdeauna un reper pentru exilații religioși italieni, cum au fost colegii medici Niccolò Paruta - despre care am amintit mai sus - și Niccolò Buccella, care, datorită faimei sale de medic deosebit, a fost luat de Ștefan Báthory în iulie 1574, cu o leafă de 600 taleri pe an.

Marcello Squarzialupi, născut la Piombino în 1538, înainte de a fi convertit la doctrina reformistă, s-a făcut cunoscut prin tratatul său despre prevenirea ciumei, intitulat *Difesa contra la Peste* și pe care l-a dedicat condotierului Camillo Castiglione (1520-1598). Călătorește în Moravia, unde rămâne până în 1576, exercitându-și profesia de medic. O scurtă revenire la Valtellina în 1577, ca puțin după aceea, să-l întâlnim în Transilvania, ca medic la curtea lui Ștefan I Báthory (1571-1586). Aici l-a cunoscut pe Giorgio Biandrata cu care devine prieten, dar cu care nu împărtășește disputele doctrinale, socotind că polemicele pe ton ridicat, așa cum îi scrisese și lui Fausto Socini în 1581, dăunau imaginii exilaților italieni.

Trebuie menționat că prezența acestor unitariani în Transilvania se datorează politicii lui Ioan Sigismund II Zapolya, care în cadrul Dietei de la Turda din ianuarie 1568 a recunoscut deplina libertate a tuturor confesiunilor religioase. Este prima declarație din lume făcută de un cap încoronat privind toleranța religioasă. ■

Condiția emigrantului italian

SCHEDARIO FISIER

■ Il Vescovado di Transilvania è stato fondato, probabilmente, nel 1009. Il primo vescovo, 1071-1081 si chiamava Franco. All'inizio, i vescovi di Transilvania erano francesi, tedeschi o italiani.

■ Ancora giovane monaco italiano, **Gerardo**, trovato in pellegrinaggio verso la Terra Santa, ha fatto una sosta a Quinqueecclesiae (Pécs), dove ha incontrato l'abate varadinense **Anastasio**, italiano lui pure e il quale l'aveva presentato al re Stefano, a Alba Regia.

■ **Talyanfalwa**, un paese ora scomparso, vicino a Deta. Talyanfalwa significa „il paese degli italiani.”

■ A Someșul Rece, tranne altre chiese, c'è ne un'altra ortodossa a **Talieni**.

■ **Veneția de Sus**, **Veneția de Jos**, sono delle località che fanno cenno ad una presenza di gente italiana in zona. Non pare verosimile che la loro denominazione derivi dal colore di un pesce vivente nell'acqua di un ruscello!

■ **Talieni**, provincia di Dolj, paese fondato da gente bellunese nel secolo XIX.

■ **Talieni**, paese fondato all'inizio del secolo XIX, non lontano da Cluj.

■ Il nome del comune di **Talea**, provincia di Prahova, deriva dalla parola italiana o talian, fatto spiegabile data la presenza ad una cava di pietra vicina alla località di lavoratori italiani.

■ Izvorul Sturzului, vicino al convento di Gavanu, provincia di Buzău si chiama oggi **La Talieni**.

■ La **Fossa dei taliani** indica una antica cultura di riso nel Banato.

■ **Gambetta**, paese vicino a Călărași, fu fondato alla fine del secolo XIX da gente italiana ivi stanziata.

■ **Ida Pagano**, la figlia di Em. Pagano, giornalista e professore di lingua italiana del poeta Alexandru Vlahuță, fu la moglie di questo ultimo.

■ 5.000 piccoli quadri raffiguranti specie di erbe, dell'artista pittrice **Angiolina Santocono**, c'erano nel museo del Giardino Botanico di Bucarest.

■ Episcopia Transilvaniei a fost fondată, probabil, în anul 1009. Primul episcop cunoscut nominal a fost Franco, între 1071 - 1081. La început, episcopii transilvani erau francezi, germani sau **italieni**.

■ Se spune că **Gerard**, încă tânăr monah italian, în drum spre Pământul Sfânt, a poposit la Quinqueecclesiae (Pécs), unde l-a întâlnit pe abatele orădean **Anastasio**, italian și el, și care l-a prezentat regelui Ștefan, la Alba Regia.

■ **Talyanfalwa**, un sat, acum dispărut, lângă Deta. Cuvântul înseamnă în limba română „satul italienilor.”

■ În localitatea Someșul Rece, pe lângă alte biserici, se află una ortodoxă **La Talieni**.

■ **Veneția de Sus**, **Veneția de Jos**, sunt localități ce fac trimitere la o prezență italiană în zonă și care nu își trag numele de la un pește vinețiu ce trăiește într-un râu!

■ **Talieni**, sat înființat de bellunezi în secolul al XIX-lea în județul Dolj.

■ **Talieni**, sat fondat pe la începutul secolului al XIX-lea lângă Cluj.

■ Numele comunei **Talea**, județul Prahova își are originea în acela **de italian** sau **talian**, acest lucru putând fi explicat prin faptul că în apropierea comunei ar fi existat o carieră de piatră la care lucrau muncitori italieni (talieni).

■ Lângă mănăstirea Găvanu, județul Buzău, locul Izvorul Sturzului se numește astăzi **La Talieni**.

■ **Șanțul talienilor** indică o veche orezărie în Banat.

■ **Gambetta**, sat lângă Călărași, a fost fondat de italienii sosiți în ultimul deceniu al secolului al XIX-lea.

■ **Ida Pagano**, fiica lui Em. Pagano, ziarist și profesor de italiană al lui Alexandru Vlahuță, a fost soția acestuia.

■ 5.000 de mici tablouri, reprezentând specii de plante și aparținând pictoriței **Angiolina Santocono**, se află în muzeul Grădinii Botanice din București. ■

Nicola di Angelo

Legea privind votul uninominal

și consecințele sale imediate (II)

În numărul anterior al revistei noastre, **SIAMO DI NUOVO INSIEME** arătam că:

„În ceea ce privește minoritatea italiană, considerăm că, în prezent, lucrurile s-au limpezit, cum era și firesc după un număr de ani de convulsii interne, perioadă în care, din lipsa unității, nu s-a putut obține decât foarte puțin din ceea ce s-ar fi putut realiza”.

Am susținut și susțin cele spuse anterior, datorită textelor de lege care, dacă până în prezent dădeau naștere la interpretări, în sensul alegerii formațiunii care poate participa în alegerile generale, iată că acum lucrurile sunt mult mai clare, citând doar două articole din Legea nr. 35/2008, privind alegerea Camerei Deputaților și Senatului:

Art. 2. pct. 29: Minoritate națională – acea etnie care este reprezentată în Consiliul Minorităților Naționale.

Art. 9. – (1) Organizațiile cetățenilor aparținând unei minorități naționale definite potrivit art. 2, pct. 29, legal constituite, care nu au obținut în alegeri cel puțin un mandat de deputat sau de senator au dreptul, potrivit art. 62 alin. (2) din Constituția României, republicată, la un mandat de deputat, dacă au obținut, pe întreaga țară, un număr de voturi egal cu cel puțin 10% din numărul mediu de voturi valabil exprimate pe țară pentru alegerea unui deputat.

(2) Pot depune candidaturi organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale reprezentate în Parlament.

(3) Pot depune candidaturi și alte organizații ale cetățenilor aparținând minorităților naționale definite potrivit art. 2, pct. 29, legal constituite,

care sunt de utilitate publică și care prezintă Biroului Electoral Central o listă de membri cuprinzând un număr de cel puțin 15% din numărul total al cetățenilor care, la ultimul recensământ, s-au declarat ca aparținând minorității respective.

În condițiile O.G. nr. 26/2000, modificată prin Legea nr. 246/2005, pentru aprobarea O.G. nr. 26/2000, a Art. 2, pct. 29 din Legea nr. 35/2008, dar și în conformitate cu definiția dată unei minorități etnice de către Uniunea Europeană, orice cetățean care se declară pe proprie răspundere aparținând acelei minorități poate fi considerat aparținând acesteia, nefăcându-se nici o referire la motivație sau vechimea declarației. Așadar, în înțelesul larg al definițiilor date de specialiștii europeni în materie, nimănui nu îi este îngăduit dreptul de a se considera minoritar sau majoritar în orice loc din spațiul european și nu numai, acestea fiind și rațiunile pentru care împreună cu prevederea O.G. nr. 26/2000, precum că 3 persoane pot înființa o asociație, de a fi introdus în textul de lege condiția participării în alegeri a altor organizații aparținând minorităților naționale, altele decât cele membre ale Consiliului Minorităților Naționale.

Așadar, considerăm că afirmația precum că asociația noastră trebuie sprijinită în alegerile parlamentare este cât se poate de pertinentă, având în vedere doar numărul foarte mic de etnici italieni, mulți dintre aceștia implicați în politică, pe listele unor partide politice, acesta fiind un drept constituțional de care se bucură orice cetățean din România, indiferent de etnie sau naționalitate. ■

Mircea Grosaru
Doctorand în drept comercial, membru în Comisia juridică de Disciplină și Imunitate a Camerei Deputaților

... Ho apprezzato molto anche nel ultimo numero della rivista i molti articoli su diverse materie e argomenti di cultura e di storia e letteratura ed anche la lettera del Sig. Riccardo Lala.

In particolare mi ha colpito l'articolo di Antonio Rizzo che ricorda Plutarco di Cheronea, autore delle „Vite paralele”, che già alla sua epoca avea un'elevata opinie sul „diritto di accoglienza”, che ci fa comprendere a fondo come i Greci riuscissero a diffondere la loro alta civiltă e come nei loro approdi erano in grado di fondare nuove citta, come Cuma (vicino Napoli) alla base orientale del promontoriu di Capo Miseno e piu tardi la stessa citta Neapolis, poi Napoli. I Greci avevano, per cultura, ampiezza di orizzonti e di idee, capacita di armonizzare con l'ambiente in cui venivano a trovarsi ed adattarsi perfettamente. Sono queste le eredită che noi popolo Romeno e popolo Italiano abbiamo ricevuto tramite i Greci e i Romani, antichi nostri progenitori e popolo di navigatori.

Con molti complimenti e felicităzi.

Reflectarea diversității

Preluând un titlu din *SIAMO DI NUOVO INSIEME* îmi permit să-l generalizez asupra întregii reviste.

Prin multitudinea de subiecte tratate, prin seriozitatea și dăruirea cu care au fost scrise, prin faptul că este concepută ca o revistă bilingvă și nu mai puțin prin aspectul său grafic, *SIAMO DI NUOVO INSIEME* este revista care le deschide cititorilor săi, prin intermediul articolelor pe care le conține, o perspectivă amplă asupra culturii, a evenimentelor din peninsulă și, de ce nu, asupra unor splendide regiuni ale Italiei ca și, nu mai puțin, a unor obiceiuri străvechi legate de sărbătorile tradiționale italiene. Condițiile în care este editată aduc în plus o

... Am apreciat în mod deosebit și în ultimele numere ale revistei *Dvs.* multe articole pe diverse teme și argumente de cultură, istorie și literatură și, de asemenea, scrisoarea dlui Riccardo Lala.

În mod deosebit mi-a plăcut articolul lui Antonio Rizzo care-l amintește pe Plutarh din Cheronea, autorul „Vieților paralele”, care chiar din acele timpuri avea o opinie elevată asupra „dreptului la ospitalitate”, care ne face să înțelegem în profunzime cum au reușit grecii să-și clădească și să-și difuzeze civilizația lor și cum în locurile în care debarcau erau capabili să construiască noi orașe, cum a fost Cuma (în apropiere de Napoli) pe coasta orientală a promotoriului Capului Miseno și, mai târziu, chiar orașul Neapolis, devenit apoi Napoli. Grecii aveau, prin cultura lor, largi orizonturi și idei, precum și capacitatea de a se armoniza cu locurile în care poposeau, adaptându-li-se acestora perfect. Aceasta este ereditatea pe care noi, poporul român și poporul italian, am primit-o prin intermediul grecilor și romanilor, strămoșii noștri – popoare de navigatori.

Cu multe complimente și felicitări,

Enzo Tanga

notă de eleganță și prestanță necesară unei reviste căreia este oportun să-i acordăm tot respectul și considerația, deoarece *SIAMO DI NUOVO INSIEME*, după numai șase numere din noua serie, a devenit o revistă care se situează la cel mai înalt nivel printre suratele sale.

În încheiere, exprimăm sincerele noastre felicitări colectivului redacțional condus de doamna director Gabriela Tarabega, pentru dăruirea cu care lucrează și obține rezultatele pe care le vedem și... urez „să fim din nou împreună”, realizatori și cititori, pentru mulți ani de acum înainte.

Dr. Mușat von Gheorghian

ȘTIRI

După cum vă este cunoscut, începând cu anul școlar 2007 – 2008, RO.AS.IT. a obținut aprobarea Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului pentru reînființarea învățământului în limba italiană, ca limbă maternă. Clasele de italiană funcționează actualmente la Liceul „Dante Alighieri” din București. Pentru anul școlar 2008 – 2009, are loc o primă sesiune de înscriere în luna iunie, iar o a doua în luna septembrie, pentru elevii care vor să urmeze cursurile clasei a V-a de gimnaziu cu profil de limba italiană intensiv sau limba italiană ca limbă maternă. Admiterea în clasa a V-a se face pe baza susținerii unei probe de atestare a cunoștințelor de limba italiană, care va avea loc la sediul Liceului.

Înscrierile au loc la Secretariatul liceului din strada Aleea Fuiorului nr.9, sector 3, București (în vecinătatea ștrandului Titan).

Pentru informații suplimentare: tel. 021 348 19 50 sau 021 348 15 45.

Mijloace de transport: metroul până la stația N. Grigorescu; autobuz 311 din Piața Rossetti, sau autobuz: 101, 102.